

Evli Çiftler İçin **İLMİHAL**

GENEL HÜKÜMLER

neva

EVLİ ÇİFTLER İÇİN İLMİHAL

Derleyen:

Seyyid Mesud Masumî

Çeviri:

Musa Ayaztekin

Tashih:

Resul Nur

Serdar Ay tekin

neva

Neva Yayınları: 010

Kitabın Orijinal Adı:
Revabit-i Zen-u Merd
ve
Mesail-i İctimaîy-i Anan

Derleyen:
Seyyid Mesud Masumî

Çeviri:
Musa Ayaztekin

Kapak & Mizanpaj:
neva

Baskı:
Haziran 2007

ISBN: 9944-5631-6-1

İsteme Adresi:
Aytaç Mah. Zeynebiye Cad. Orkide Sok. No: 34/1
Halkalı-İstanbul
Tel: (0212) 470 86 81
E-Mail: neva@nevayayincilik.com
Web: www.nevayayincilik.com

İÇİNDEKİLER
ÖNSÖZ 9

BİRİNCİ BÖLÜM

KARI-KOCA ARASINDA KÜLTÜREL İLİŞKİLER.. 15

İKİNCİ BÖLÜM

KARI-KOCANIN EKONOMİK İLİŞKİLERİ 25

NEZİR (ADAK), AHİT VE YEMİN 35

HİBE..... 37

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KARI-KOCANIN İHTİLAFLARI..... 39

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

KARI-KOCA HAKLARI VE İLİŞKİLERİ. 43

Yiyecek Temini.....	43
Giyecek Temini	46
Gerekli Ev Eşyalarının Temini... ..	47
Ev Temini.....	48
Kadının Hatalarını Affetmek.....	48
Kadına Karşı Güzel Davranıştı Olmak.....	49
Fıkıh..... Hükümlerinin ve İtikatla ilgili Konuların Öğretilmesi	50
Kadının Cinsel Münasebet Hakkı	54

ERKEĞİN KADIN ÜZERİNDEKİ HAKLARI 58

1- Kocasının İzni Olmadan Evden Dışarı Çıkması. 59	
2- Kocasının izni Olmadan Sadaka Vermemesi, Adak veya Yemin Etmemesi:	63
3- Kadının Eşine Teslim Olması.....	63
4- Kötü ve çirkin Şeylerden Arınmak:	64
5- Temizlik ve Makyaj	65

NUŞUZ 66

a- Kadının Nuşuzu.....	66
b- Erkeğin Nuşuzu:.....	70

BESİNCİ BÖLÜM

CİNSEL İLİŞKİ VE AİLE DÜZENİ 73

KADIN İLE ERKEK İKİ YOLLA CÜNUP OLUR 74

KARI-KOCANIN CİMA YAPMASININ CAİZ OLMADIĞI DURUMLAR

..... 79

1- Hayız Dönemi.....	79
2- Çok veya Orta istihaze Halinde Gusiilden Önce	83
3- Nifas Hali.....	89
4- Vacip Oruç Tuttuğu Zaman.....	90
5- Cimanın Onlar için Zararlı Olduğu ve Doktorların Men Ettiği Haller	92
6- Namaz Vakitleri Girdikten Sonra Gusül ve Teyemmüm Yapılamayacak hallerde	93
7- İtikaf Halinde	93
8- Kadın Dokuz Yaşından Küçük İse.....	94
9- İhram Halinde.....	95
10-Hacda Nisa Tavafi ve Namazını Yerine Getirmeme Durumu	96

HAMİLELİKTEN KORUNMA 97

DÜŞÜK YAPMAK (KÜRTAJ)..... 104

SUNİ DÖLLENME	109
CİMANIN MÜSTAHAPLARI	113
CİMANIN MEKRUHLARI.....	114

ALTINCI BÖLÜM

ANNE-BABA VE ÇOCUKLAR	117
ÇOCUĞUN DOĞUMUYLA İLGİLİ MÜSTAHAPLAR	118
ÇOCUĞUN BESLENMESİ	120
ÇOCUĞUN KORUNMASI.....	122
EVLATLARA HEDİYE VERMEK.....	125
ADAK, AHİT VE YEMİN	126
KÜLTÜREL İLİŞKİLER	128
KAYNAKLAR.....	131

ÖNSÖZ

İnsan tabiatı gereği toplumsaldır ve doğal olarak toplumsal yaşama eğilim göstermektedir. Herhangi bir nedenle toplumdan uzak düşecek olursa çok geçmeden ruhsal baskılar altında ya topluma geri dönecek ya da aklî dengesini kaybetmeye yüz tutacaktır. Buna göre insanın bazı ihtiyaç ve yetenekleri gelişim ve inkişaf bakımından toplumsal ilişkilere bağlıdır.

Diğer taraftan toplumun teşkil olması, toplumu oluşturan şahısların karşılıklı ilişkilerinin kurulması anlamındadır. Zira bir toplumun gerçek hüviyeti, o toplumu teşkil eden fertlerin karşılıklı ilişkilerinden başka bir şey değildir. Şöyle ki: Bir grubu oluşturan şahıslar arasında hiç bir ilişki ve irtibat söz konusu olmazsa gerçekte bu grup, hiçbir camia ve toplumu teşkil etmemiştir. Toplumda mevcut olan ilişkilerin niteliği ve bu ilişkilerin düzenlenmesi toplumsal ilişkilerin temin edilmesinde inkâr edilemez bir role sahiptir.

Bazen toplumda özel bir ilişki, bir takım yeteneklerin filizlenip gelişmesine neden olurken, bir başka ilişki ve davranış şeklinin aynı yeteneğin gelişimine mani olması muhtemeldir. Bu bakımdan belli bir hedefi olan bir insan için bu ilişkilerin teşhisi ve düzeni kaçınılmaz bir hal alacaktır.

Yukarıda söylenenler dikkate alındığında belli bir hedefi olan bir toplumda atılacak ilk adım toplumsal ilişkilerin sınırlarını ve niceliklerini belirleyen kanunların yapılmasıdır.

Toplumsal ilişkilerin düzenlenip açıklanmasında yegâne güvenilir ve mümkün kurumun "din" olduğunda hiçbir şüphe yoktur. İnsan daha cenin halindeyken istese de istemese de çevre ile irtibat halindedir. Bu nedenle din, cenin halinde ki insandan tutunda, dünyaya geldikten sonra ömrünün sonuna kadar olan zaman zarfında başkalarıyla devamlı ilişki halinde olacağından, bu ilişki ve irtibatların düzeni için kanunlar beyan etmek durumundadır.

Yukarıda açıklanan konuları dikkate aldığımızda herkesin ilk karşılaştığı toplum, ailedir. Zira insanın ilk nutfesi aile ocağında atılıp daha sonra tekâmül etmektedir. Çocuk daha doğduğu- ilk günlerde ilk camia yani anne ve babanın muhabbet ve sevgi dolu ortamına adım atmaktadır. Ergenlik zamanına hatta ergenlik zamanından bir müddet sonrasına kadar aynı içtima içerisinde tekâmül etmektedir. Daha sonra bu çocuğun kendisi evlilik yoluyla başka bir içtimai teşkil edecektir. Bu durum ilahi bir sünnettir ve hiç kimse bu sünnetin dışında değildir.

Elinizdeki bu eser, bir taraftan anne, baba ve çocuk arasındaki ilişkiyi ele alırken, diğer taraftan da karı-koca arasındaki çeşitli ilişkileri fıkıh hükümleri açısından beyan etmektedir. Konulan, fetvaları ve gerekli yerlerde taklit mercilerinden birebir alınan istiftaları bölümlere ve kısımlara ayırarak imkân dâhilinde toparlayıcı ve eksiksiz bir hale getirerek sunmak istedik. Bunu yaparken konulara daha kolay ulaşmayı ve bazen de aile fertlerinin gözlerinden kaçan ve fıkıh kitaplarının sayfalarının arasında kaybolan meseleleri onlara tanıtmayı hedefledik.

Doğal olarak tüm aile fertleri bu kanun ve kurallara amel ettiği zaman, ailede samimi ve manevî bir ortam oluşur ve toplum yüce hedeflere doğru yönlendirilebilir.

Bu doğrultuda bizler, aile bireylerinden her biri için kalıplar halinde ne gibi hakları olduğunu beyan ettik ama *"içinizden, kendileriyle huzura kavuşacağınız eşler yaratıp, aranızda muhabbet ve rahmet var etmesi, O'nun varlığının belgelerindendir"* (Rum; 21) ayeti gereği bütün bu kanun ve kurallar, ailenin ilahi hedefler doğrultusunda tekâmül bulması içindir. İslam'da, güzel ahlak ve aile hukukunun birleşmesi, söz konusu hedefin en iyi şekilde tahakkuk bulmasını sağlar. Ama aile ocağında sevgi ve saygının takviyesi için diğer aile fertlerinin

isteklerine öncelik tanımamız, bazı hak ve hukuklardan vazgeçmemiz, bütün taklit mercii müçtehitlerin tavsiyesi ve önerileri arasında yer almaktadır.

Son olarak kitap hakkında birkaç hatırlatmada bulunmayı faydalı görüyoruz:

1- Bu kitabın asıl metni İmam Humeynî'nin fetvaları esasına dayalıdır. Diğer taklit mercilerinin fetvalarının farklı olduğu yerlerde o müçtehitlerin fetva numaraları verildiği gibi dipnotta da fetvanın metni yer almaktadır. Fetva farklılığı söz konusu değilse sadece fetva numarasını vermekle yetindik.

2- İmam Humeynî'nin vefat etmiş olması nedeniyle bazı fetvaları İmam Humeynî'nin Kum'daki istifta bürosundan aldık. Bir konuda İmam Humeynî'nin fetvası yok ise o meseleyi dipnotta getirilmiştir.

3- Herhangi bir fetvanın hemen altında taklit mercii müçtehitlerden birisinin ismi yoksa bu o müçtehidin ilgili konuda fetvasına ulaşamadığını gösterir.

4- Taklit mercii müçtehitlerin görüşlerini ve fetvalarını daha iyi anlamak için bazı fetvaları soru-cevap şeklinde beyan ettik Bazı istiftalarda da tüm boyutlar göz önünde bulundurularak aynı yolu takip ettik.

5- Birçok aile bireyi karşılıklı olarak birbirlerinin bak ve hukuklarından haberdar olmamaları nedeniyle çokça sıkıntı ve sorunlar yaşamaktadırlar. Bu fıkıh hükümlerinin bütün evliler ve özellikle de yeni evli olanlar için ders şeklinde okutulması gereklidir. Burada geçen bazı hükümlerin evli çiftlere mahsus olması nedeniyle şimdilik evlilik aşamasında olmayan kimseler tarafından okunmasını tavsiye etmiyoruz.

6- Bu eserde söz konusu edilen bazı hükümler, genel ve özelleri göz önünde bulundurulmak kaydıyla çeşitli kaynaklardan alınmıştır. Bu tür yerlerde kaynakların adresleri de verilmiştir. Bu nedenle sayın okuyucuların o fetvanın bütün boyutlarından haberdar olmaları için söz konusu kaynaktan fetvayı genel olarak araştırması gerekir. Sadece nakledilen kısım ile yetinilmemelidir.

7- Bu eser yaklaşık olarak iki yüz soru-cevap (istifta) içermektedir. Bu soru ve cevapları yazarın bizzat kendisi taklit mercilerin istifta bürolarından almıştır. Bu bölümler istifta şeklinde, konuların dipnotlarında belirtilmiştir.

8- Bu eser Ayetullah İmam Humeynî, Ayetullah Behçet, Ayetullah Cevad Tebrizî, Ayetullah Fazıl Lenkeranî, Ayetullah Nasır Mekarım Şirazî'nin görüşlerini beyan eden fetvalardan oluşmuştur. Bu eserin eksiksiz olması için Ayetullah Seyyid Ali Hamenei'nin de fetvalarının yer alması gerekiyordu, ancak kendisinin, fetvalarının Farsça yayınlanmasına izni olmaması nedeniyle buraya ekleyemedik. Ne zaman buna izin verirse, fetvalarını yayınlayarak eseri kâmil hale getireceğiz.

9- Son olarak taklit mercilerimizin istiftaat bürolarına da teşekkür ediyorum. Bu eserin kâmil hale gelmesinde oldukça fazla zahmetleri olmuştur. Bu eserin hazırlanmasında görüşleriyle bize yardımcı dokunan herkese teşekkür ediyor, Allah'tan başarılarını diliyorum.

1. BÖLÜM

KARI-KOCA ARASINDA KÜLTÜREL İLİŞKİLER

SORU 1: Birkaç yıldır evliyim. Kendim dini konulara oldukça dikkat eden birisiyim ve İmam Humeynî'yi taklit etmekteyim. Ama esefle belirtiyim ki eşim dini konulara pek fazla dikkat etmiyor. Bazen şiddetli kavga-gürültüden sonra namaz kılarken bazen de kılmıyor. Bu durum beni oldukça huzursuz ediyor. Buna göre vazifem nedir? Acaba:

- a) Pişirdiği yemekten yemek dinen caiz midir?
- b) Bu konuda kıyamet günü sorumlu olur muyum?
- c) Dine karşı lakayt olması nedeniyle onu boşamam gerekiyor mu?

CEVAP: Allah, peygamber veya dinin zaruretlerinden ¹ birini inkâr etmiyorsa pakdır. İyiliği emredip kötülükten alıkoyma görevini yerine getirmelisiniz.

Etkili olmuyorsa sorumlu olmazsınız. Boşamanız da gerekmez. Boşayıp boşamamak sizin elinizde olan bir şeydir.

İmam Humeynî: *Kitab-u İstiftaat*, c.1, s. 487, soru: 15
A.Behçet,
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 2: Eşi namaz vb. gibi dini konulara önem vermeyen özellikle de sabah namazını hiç kılmayan bir kocanın dini vazifesi nedir?

CEVAP: Emr-i maruf (iyiliği emretmek) görevini yerine getirip namaz kılmasını sağlamalısınız.

İmam Humeynî: *Kitab-u İstiftaat*, c.1, s.487, soru:16.
A.Behçet,
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî.²

M.3: Müslüman bir anne-babadan doğan bir erkek mürted olursa, eşiyle cinsel ilişki kurmuş olsun veya olmasın, nikâhı batıl olur.

İmam Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2449; *Tahriru'l- Vesile*, Kitabu'n Nikâh, el Kavlu Fi'l Kufr, M.5.
A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1947.
A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2458.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2515.
A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2097 ve İstifta.

1- Müslümanların İslam dininin bir parçası olarak saydıkları oruç ve namaz farızası gibi hükümler dinin zaruri hükümleridir. İmam Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2447.

2- A.Behçet, A.Tebrizî, A.Lenkeranî: Emr-i maruf etmeli ve namaz kılmaya rağbetlendirmelidir. İstifta.

M.4: Gayri Müslim anne-babadan doğup Müslüman olan bir erkek, eşiyle cinsel ilişki kurmadan önce mürted olursa nikâh akdi batıl olur. Cinsel ilişkiden sonra mürted olursa, bu durumda kadın hayız gören kadınlar yaşında ise talak hükümlerinde söylendiği miktarca idde beklemelidir. İdde zamanı dolmadan önce kocası Müslüman olursa nikâh akdi bakidir. Aksi halde batıldır.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, el Kavlu Fi'l Kufr, M.5 ve *Tevzihu'l-Mesail*, M.2450.

A.Tebrizî A.Lenkeranî.³

M.5: İster Müslüman bir anne-babadan olsun ister olmasın, ister eşiyle cinsel ilişkiye girmiş olsun ister olmasın, Müslüman bir kadın mürtet olursa, nikâhı batıldır. Ama cinsel ilişkiye girdikten sonra mürtet olur ve yaise de olmazsa boşanma hükümlerinde açıklandığı üzere idde beklemelidir. İdde zamanı dolmadan önce Müslüman olursa akid bakidir. Aksi halde batıldır.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, el Kavlu Fi'l Kufr, M.5 ve *Tevzihu'l-Mesail*, M.2448.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1949.

A.Tebrizî.⁴

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2514.

SORU 6: Bir kadın veya erkek Müslüman olduğunu iddia ederek şehadeteşni de okuyacak olursa, gerçekten Müslüman olup olmadığına itminan etmese bile bir Müslüman onunla evlenebilir mi?

CEVAP: Şehadeteşni söyleyip, mürtet olmayı gerektiren bir söz veya davranış da bulunmayan kimsenin taharetine hükmedilir Onunla evlenmenin de hiç bir sakıncası yoktur.

İ.Humeynî: *Kitab-u İstiftaat*, c.1, s. 105, soru: 276.

A.Tebrizî: *Sıratu'n-Necat*, soru: 828.

SORU 7: Kadın evlendikten sonra kocasının Müslüman olmadığını anlarsa hüküm nedir?

CEVAP: A.Tebrizî: Söz konusu nikâh batıldır. (İstifta)

A.Mekarim Şirazî: Onunla yaşayamaz ve nikâhı batıldır. (İstifta)

SORU 8: Gayrimüslim bir kadın Müslüman olur ve Müslüman bir erkekle (daimî nikâhla) evlenir, ama daha sonra aslında Müslüman olmadığı ve sadece görünüm itibarıyla iman ettiğini anlaşırsa onun akdi batıl mıdır?

3- A.Tebrizî: idde zamanında Müslüman olursa ihtiyaten vacip olarak yeniden nikâh akdi okunmalıdır. *Tevzihu'l-Mesail*, M.2459.

A. Lenkeranî: İddet tamamlanmadan önce kocası Müslüman olursa nikâh akdini yenilemeleri daha iyi olur. *Tevzihu'l-Mesail*, M.2516.

4- A.Tebrizî: İddet zamanında Müslüman olursa ihtiyaten vacip olarak nikâh akdini yeniden okumaları gerekir. *Tevzihu'l-Mesail*, M.2457.

CEVAP: A.Tebrizî: Bir şahsın Müslüman oluşundaki ölçü, diliyle şehadeteyni ikrar etmesidir. Kalben itikat etmek imanın şartlarındandır. Aksi bir söz söylemediği zamana kadar Müslüman hükmündedir ve nikâhı da sahihtir. (İstifta)

M.9: Kadın veya koca, bakmasının diğerine haram olduğunu bildiği bir resmi birbirlerine göstermeleri caiz değildir.

İmam Humeynî: İstifta.

SONUÇ: Kadının, bakılması haram olan diğer kadınların hicapsız resimlerini kocasına göstermesi caiz değildir; (bazı aile albümleri gibi).

SORU 10: Karı-kocanın yalnız olduğu zamanlarda erotik film izlemeleri veya müstehcen resimlere bakmaları caiz midir?

CEVAP: A.Tebrizî: Zahir itibariyle caiz değildir. *Siratu'n-Necat*, soru: 895.

SORU 11: Kadının kendi kocasına, diğer kadınların güzelliklerini anlatması caiz midir?

CEVAP: A.Tebrizî: Kocasını o kadınları tanıyor ise sakıncalıdır, tanımıyor ise bu durumda o kadın evliyse, ihtiyaten müstahap olarak sakınması gerekir. *Siratu'n-Necat*, soru: 896.

M.12: Sevgi ve muhabbetini kazanmak için dahi olsa, insanın karısına yalan söylemesi caiz değildir. Ama bu gibi durumlarda tevriye yapmanın sakıncası yoktur.

İmam Humeynî: İstiftaat, c.2, s.617, soru: 5.

İmam Humeynî,

A.Tebrizî

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 13: Eş ve evlatlara karşı ahde vefa etmemek caiz midir?

CEVAP: Ahde vefa etmemek, haram değildir.

İmam Humeynî: İstiftaat, c.2, s.617, soru: 5.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî: İstifta.

A.Mekarim Şirazî,

A.Tebrizî.⁵

SORU 14: Tahrik etmek kastıyla bile olsa, kocası veya karısı için tahrik edici sahneleri anlatmak caiz midir?

CEVAP: A.Tebrizî: Haram bir fiile sebep olmayacaksa sakıncası yoktur. (İstifta)

A.Lenkeranî: Anlatanın bizzat kendisi karı veya kocası olursa tahrik amaçlı dahi olsa sakıncası yoktur. (İstifta)

5- A.Tebrizî: Sözünde durmaması hasebiyle çocukların yalan konuşmayı adet edinmesinden korkuyorsa ihtiyaten sözünde durmalıdır. İstifta.

SORU 15: Bir kadın kendi kocasının namahrem kadınlara baktığını, yabancı kadınlara kendisinden daha fazla ilgi gösterdiğini görürse, kocasını bu kötü amelinden haberdar etmek amacıyla belli bir süre ona teslim olmayabilir mi?

CEVAP: A.Lenkeranî: Kadının kocasına teslim olmaması caiz değildir. Ama kötülükten alıkoyma (nehy-i münker) aşamalarına dikkat ederek nehy-i münker yapmalıdır. (İstifta)

SORU 16: Kadın kocasının izni olmadan cami, cuma namazı veya genel olarak dini merasimlere katılabilir mi?

CEVAP: A.Behçet, A.Tebrizî: Dinî hükümleri öğrenmek, evden çıkmasına bağlıysa çıkabilir. Ama dinî hükümleri öğrenmeye yönelik değilse, kadın kocasının izni olmadan evden çıkamaz.

A.Tebrizî, İstifta;

A.Behçet, *Tevzihu'l-Mesail*, Çeşitli Meseleler, M. 18.

A. **Mekarim Şirazi:** Gücünün yetmediği durumlar hariç bir Müslüman'ın daima sözünde durması en güzelidir. İstifta.

A.**Fazil Lenkeranî:** Kocanın izni olmadan dışarı çıkması haramdır. (İstifta)

SORU 17: Erkek, karısına: "Falan namahrem erkekle konuşma" derse, bu durumda kadın dinî hususlara riayet ederek o erkekle konuşabilir mi? Yoksa genel olarak onunla konuşmaktan sakınmalı mıdır?

CEVAP: A.Tebrizî: Kadının caiz olan işlerde de kocasının rızasını alması, yerinde ve uygun olur. (İstifta)

SONUÇ: Bu fetva uyarınca kadının, kocasından izin almasına gerek olmayan durumlarda bile kocasının rızasına uygun biçimde davranması müstahaptır.

A.Lenkeranî: Konuşmak hiçbir fesada yol açmayacak ve kocasının hakları da zayı olmayacaksa, yani konuşmaları dinen sakıncasız ise, kocasının konuşmayı yasaklamasının hiçbir nedeni yoktur. İstifta

SORU 18: Kadın kocasının izni olmadan dinî hükümleri öğrenmek için evden çıkabilir mi? Ya da cami yahut dini merasimlere katılabilir mi?

CEVAP: A.Tebrizî: Dinî hükümleri evde öğrenmek mümkün değilse kocası evden çıkmasını yasaklayamaz, kadın dışarı çıkabilir. Ama cami ve diğer şeyler için ihtiyaten vacip olarak kocasının izni olmadan evden çıkamaz. (İstifta)

A.Lenkeranî: Dinî hükümleri öğrenmek kadının vaciplerinden olur ve öğrenimi evden çıkmadan mümkün olmazsa ve çıktığında da hiç bir fesada sebep olmayacaksa bu durumda zaruret ve vacip olan miktarca dışarı çıkabilir. Ama cami ve diğer şeyler için kocasının izni olmadan dışarı çıkması caiz değildir. (İstifta)

SORU 19: Kocasının eşinin birtakım filmleri (özellikle belli şahısların oynadığı ama iffet ve din ile çelişmeyen filmleri) izlemesine izin vermeseyse, kadın, hiçbir lezzet alma kastı olmaksızın o filmlere bakabilir mi?

CEVAP: A.Tebrizî: Kadının caiz olan durumlarda bile kocasının rızasını kazanacak şekilde hareket etmesi en güzelidir. (İstifta)

A.Lenkeranî: Filmlere bakmak kocasının haklarını zayi etmiyor ve i)ir fesada da neden olmuyorsa, kocasının yasak getirmesinin anlamı yoktur. (İstifta)

SORU 20: Erkek karısını belli bir elbiseyi veya giysiyi giymeye mecbur edebilir mi?

CEVAP: A.Tebrizî: Kadın kendi şahsi vazifesine göre amel etmelidir. Ama kocasının rızasını yerine getirmesi de güzel olandır. (İstifta)

A.Lenkeranî: Kadının iffet ve korunmasına yönelik veya şehveti tahrik edici ve diğer kimseleri yoldan çıkarıcı hayâsızlık ve hicapsızlığın artmasına neden olacak elbise giymesi durumunda, kocasının ona nasihat etmesi gerekir. Kadınında kocasının nasihatini dinlemesi gerekir. (İstifta)

SORU 21: Kocas eşine "Evde filan toplantıyı (dini veya diğer meclisler) düzenleme" derse, kadının o toplantıyı düzenlemesi caiz midir?

CEVAP: A.Tebrizî: Ev erkeğınse izinsiz olarak toplantı düzenleyemez. (İstifta)

A.Lenkeranî: Dinî bir vacibin icrası izne bağılı değildir. Bunun dışındaki durumlarda kocanın izni olmadan dışarı çıkmamalıdır. (İstifta)

SORU 22: Erkekler eşlerinin belli bir elbiseyi giymesini yasaklayabilir mi?

CEVAP: A.Lenkeranî: Kadının şanına uygun olan ve hiçbir mahzuru olmayan bir elbiseyi giymesini yasaklamamalıdır. (İstifta)

2. BÖLÜM

KARI-KOCANIN EKONOMİK İLİŞKİLERİ

SORU 23: Aile bireyleri, aile reisinin gelirinin helal olup olmadığı noktasında araştırma yapmakla mükellef midirler?

CEVAP: Aile bireyleri araştırma yapmakla yükümlü değildirler. Mal varlığının içinde haram mal olduğunu yakın olarak bilmedikleri sürece o malı kullanmalarının sakıncası yoktur.

İmam Humeynî: *İstiftaat*, c. 2, s. 49, soru: 134.

SORU 24: Kocam namaz kılmıyor ve humus da vermiyor (buna göre):

a) Ondan aldığım para benim için helal midir? Yoksa o miktarın humusunu mu vermeliyim?

b) Eve getirdiği yiyeceklerin, bana ve çocuklarıma aldığı elbiselerin hükmü nedir?

c) Böyle bir parayla alman bir evde oturmanın hükmü nedir?

CEVAP: A.Tebriẓî: Sizin için caizdir. (İstifta)

A.Lenkeranî: Aldığınız paranın, yiyecek veya elbisenin bizzat kendisinin humus malı olduğuna yakininiz yoksa hiçbir sakıncası yoktur. Böyle bir şahısın evinde oturmak konusuna gelince mümkünse nasihat edin ve iyi geçinin, etkisi yoksa başka bir hükmü vardır. (İstifta)

SORU 25: Karı-koca dini ölçü ve resmi kanunlar çerçevesinde birbirlerine bir şey satabilirler mi?

CEVAP: Karı-kocanın her biri diğerinin mülkünü satın alabilir.

İmam Humeynî: *İstiftaat*, c. 2, s. 105, soru: 85.

A.Tebriẓî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 26: Koca, karısını kendi malını satmaya mecbur edebilir mi? Örneğin eşine ait olan ev veya mülkünü ona sattırmaya mecbur edebilir mi?

CEVAP: Kocanın böyle bir hakkı yoktur. Tarafların uymaları gereken karşılıklı hakları vardır. Ona göre amel etmelidirler.

İmam Humeynî: *İstiftaat*, c.2, s.78, soru: 27.

A.Tebriẓî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: İstifta.

M.27: Karı veya koca bir şeyi birbirlerine hibe edecek olurlarsa, hibe edilen şey var olduğu sürece onu geri alabilirler. Ama ihtiyaten müstahap olarak geri almamaları daha iyidir.

İmam Humeynî, *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'l-Hibe, c.2, M.8.

M.28: Her günün sabahında kadın kocasının malından o günün nafakasının maliki olur. Ancak bu malikiyet o günün masrafı kadardır. (Kadının nafaka konusu ve nafaka miktarı, hukuk bölümünde zikredilmiştir, oraya müracaat ediniz.) Buna göre erkek nafakasını alması için karısına fazla para verirse, kadın nafakanın fazlasına malik olmaz. Koca fazlalığı karısından geri alabilir.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, c.2, M. 10.
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

M.29: Erkek bir günün veya bir haftanın yahut bir ayın nafakasını toptan verir ve karısı tasarruf ederek yahut başka paralardan kullanarak aldığı paradan bir miktar biriktirirse, o miktarın maliki olur ve kocasının onu geri alma hakkı yoktur.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M.11.
A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1897.
A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2421.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2480.

NOT: Genellikle erkekler, kadının nafakasına ilave olarak çocukların masraflarını da kadınlara vermektedirler. Yukarıdaki meselede kadın yalnızca kendi nafakasından artırdıklarının maliki olur, çocukların masrafının fazlasına malik olmaz. Ama kocası, kadının olmasını isterse sakıncası yoktur.

M.30: Erkek, kadının günlük nafakasını ödemezse, o günün sonunda kadın hakkını talep etsede etmesede, erkek günlük nafaka miktarınca kadına borçlanır.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M. 10.
A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1897.
A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail* M.2421.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2480.

M.31: Kadın kocasının ödemediği nafakaları istediği anda talep edebilir. Kocasını ödemezse kadın şer'i hâkime müracaat ederek nafakasını kocasından alabilir. Kocasının ödeyecek gücü yoksa ödeyebilecek duruma gelinceye kadar kendisine zaman tanınır.

İmam Humeynî,
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: Önceki kaynak.
A.Behçet.⁶

M.32: Erkek, karısının nafakasını ödemezse, kadın eşine teslim olmama hakkına sahiptir. Hatta şer'i hâkimin huzuruna giderek kocasının nafakasını ödemesini mecbur kılabilir. Şer'i hâkime ulaşmak mümkün değilse, kadın kendi nafakası miktarınca kocasının malından izinsiz alabilir.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, el Kavlu Fi Nafakat'il Akarib, M. 14.

6- A. Behçet: Kocasının malından harcamamışsa kendi nafakasını talep edebilir. İstifta.

M.33: Kocasına itaat eden bir kadın masraflarını karşılamasını talep eder ve kocası da bunu yapmazsa kadın, her gün sadece o günün masrafı kadar kocasının malından onun izni olmadan olabilir. Bu mümkün olmaz ve kendi masraflarını karşılamak için çalışmak zorunda kalırsa, çalıştığı zamanlarda kocasına itaat etmek ona vacip değildir.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2416.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2425.

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî.⁷

M.34: Bir erkek nikâh akdinden sonra nafaka ödememe konusunda (dinin de kabul gördüğü) bir mazereti olursa, kadın akdi feshedemez. Ancak erkek nafakayı ödeyebilecek durumda olurda ödemekten kaçınırsa kadın bir önceki hükme göre amel edebilir. Her halükarda, ya şer'i hâkim kocanın malından kadının nafakasını öder yahut kadın rıza gösterirse şer'i hâkim, kocası tarafından boşanmayı icra eder.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh el Kavlu Fi'l Kufr, M. 10.

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: Bir önceki kaynaklar ve İstifta.

M.35: Kadın gelecek günlerin nafakasını kocasından talep edemez.

A. Mekarim Şirazî: İhtiyaten vacip olarak masraflarını Şer'î hâkimin izni ile kocasının malından almalıdır. *Tevzihu'l- Mesail*, M.2065.

İmam Humeynî,

A.Behçet,

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: İstifta.

M.36: Nafaka, para yahut mal olarak verilebilir. Mesela yemek pişirerek veya pişirmeden yahut para olarak kadına verilebilir. Kadın da onun maliki olur. Taraflardan hiç birisi diğerini para ödemeye yahut para almaya mecbur edemez.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M.13-14.

SORU 37: Erkek, kadının ev masraflarından tasarruf ederek biriktirdiği parayı karısından talep edebilir mi?

CEVAP: Kadının kendi nafakasından tasarruf ederek biriktirdiği para ise, erkek böyle bir talepte bulunamaz. Ama çocukların masrafından yahut başka şeylerden biriktirmiş ise talep edebilir.

İmam Humeynî,

7- A. Lenkeranî: "...Ve kocası vermezse, kadın, mecbur kılması için tüm şartlara haiz, bir müctehide ulaşması da mümkün olmazsa adil müminlere, bu da mümkün olmazsa adil olmayan müminlere müracaat edebilir. Hiç bir şekilde kocası nafakayı ödemeye mecbur edilemezse o günün nafakası miktarınca kocasının izni olmadan onun malından alabilir. Bu da mümkün olmaz ve mecburen çalışmak zorunda kalırsa, çalıştığı zamanlarda kocasına itaat etmek kadına vacip değildir." *Tevzihu'l-Mesail*, M.2484.

A.Behçet,
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 38: Bir kadın kocasından evin yiyeceği için bir aylık masrafı toptan alır ve daha sonra o meblağdan bir miktarını biriktirirse, kendisi veya çocukları için kocasının izni olmadan o paradan elbise veya başka bir şey satın alabilir mi?

CEVAP: Erkek bir aylık masrafın meblağını kadının malı yapar ve kullanımını da ona verirse yahut bu meblağ kadının kendi nafakası ise bu durumda kadın, kocasının izni olmadan onu harcayabilir. Ama çocukların masrafından ya da başka şeylerden tasarruf eder ve biriktirirse kocasından izin almalıdır.

İmam Humeynî,
A.Behçet,
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

M.39: Yolculuk masrafı, yolculuk olmadığı zamanlardan fazla olursa erkeğe ait değildir. Ama erkek, kadını yolculuğa çıkarmak isterse, yolculuk masrafını karşılamak zorundadır.

İ.Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2415.
A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2424.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2483.

M.40: Erkeğin, halı, örtü, perde gibi şeyleri ve evin diğer ihtiyaçlarını nafaka olarak kadının kullanımına bıraktığı eşyalar, mevcut ve baki ise erkeğin malıdır. Buna göre kadın naşize (asi-isyanî) olur veya boşanırsa, o eşyaların tümü erkeğe iade edilir, ama onları kadının malı yapmışsa iade edilmez.

İmam Humeynî, *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M. 15

SORU 41: Kocam gelirinin büyük bir kısmını, arkadaşlarına, akrabalarına ve ana-babasına harcıyor. Beni ve çocuklarımı ise çok sıkıntıya sokmuş durumda. Diğerlerine harcamaması için her ay gelirinin bir kısmını alabilir miyim?

CEVAP: Siz her günün nafakasını, o günün sabahında talep edebilirsiniz. Erkeğe önce karısının nafakasını ve çocuklarının masrafını ödemesi vaciptir. Geliri bundan fazlaysa başkalarına bağışlayabilir.

İmam Humeynî, *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M.20.

M.42: Erkeğin nafaka miktarından fazla para ve imkânı olursa, onu akrabalarına bağışlayabilir. Ama nafakadan fazlasına sahip değilse bağışlayamaz.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M.20.

M.43: Kadın kocasının malını, onun izni olmadan kullanması caiz değildir. Ama kocasının izni olacağını bilirse sakıncası yoktur. Aynı hüküm (kadının malında) koca içinde geçerlidir.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'l Gasb, M.6-7.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2424

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2483

SONUÇ: Erkek, kadının nafakasını ödüyorsa, kadın kocasının izni olmadan onun cebinden para alamaz. Yahut çorap, çeşitli elbiseler veya diğer şeylerden kocasına ait olan şeyleri kullanamaz. Ancak kadın, kocasının razı olduğunu bilirse izin almadan kocasının malını kullanabilir.

Aynı şekilde erkek, kadının izni olmadan onun malını kullanamaz. Örneğin onun ziynet eşyalarını satamaz. Kadın herhangi bir mülk sahibiyse izni olmadan kocası onu kullanamaz... Ancak bu konularda yemek konusu istisna edilmiştir. Zira yiyecek konusunda mal sahibinin rahatsız olmayacağını bilmesi yeterlidir. Rızası olup olmadığını bilmesi gerekli değildir.

M.44: Ev erkeğin kendi mülkü ise kadın, kocasının evine gelmesine razı olmadığı bir kimseyi yakın akraba dahi olsa eve davet edemez.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'l Gasb, M.6

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2424

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2483

SONUÇ: Erkek "Fılan şahsı davet etmene razı değilim" derse, kadının o şahsı eve gelmesi için davet etme hakkı yoktur. Ama davetsiz gelirse eve girmesine engel olmak kadına vacip değildir.

M.45: Ev kadının kendi mülkü ise bu durumda erkeğin hakları zayi olmayacaksa kadını yakınları ve akrabalarının eve gelmesi hususunda davet etmesini ya- saklayamaz. Ama eşya, para veya erkeğin kendi malı olan diğer şeylerden istifade etmesini engelleyebilir.

İmam Humeynî,

A.Tebrizî: Önceki kaynaklar.

NOT: Erkeğin kadın üzerinde özel bir takım hakları vardır. Bunların dışında kadına emir veya yasak getirme hakkına sahip değildir. Buna göre erkek, kadına filan şahsı eve davet etme derse bu durumda ev kadının mülkü ise, kadının bu noktada kocasına itaat etmesi vacip değildir. Ancak bu davet erkeğin hakları ile çelişmeyecekse ya da kadının evde erkeğe karşı vazifelerinin terkine sebep olmayacaksa yahut erkeğin mülkü olan eşyalardan istifade etmeyecekse mümkündür.

Buna göre davet, kadının veya erkeğin saygınlığına halel getirecekse yahut saygınlık veya namusuna zarar verecekse, kadının kocasına bağlılığını azaltacaksa yahut süslenmek ve olumsuzlukları kendisinden uzaklaştırmak gibi kocasına karşı olan vazifeleri doğru düzgün yerine getiremeyecekse, bu durumda davet etmesi caiz değildir ve kocasına itaat etmesi gerekir.

SORU 46: Kadın kocasından izin almadan, ama razı olduğunu bildiği halde kocasının para veya mülkünden alırsa bu durumda kocasından izin alması gerekiyor mu, yoksa razı olduğunu bilmesi yeterli midir? Ayrıca razı olduğuna ihtimal vermesi durumunda hüküm nedir?

CEVAP: Razı olduğunu bilirse hiçbir sakıncası yoktur. Ama ihtimal durumunda caiz değildir.

İmam Humeynî,

A. Behçet,
A. Tebrizî,
A. Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 47: Kadın kocasının evin masrafları için verdiği parayı mersiye, hatim vb. gibi toplantılar teşkil etmek için harcayabilir mi?

CEVAP: Koca, parayı kadının malı yapar ve kullanım hakkını da ona verirse yahut kadın, kocasının razı olduğunu bilirse sakıncası yoktur. Aksi halde caiz değildir.

İmam Humeynî,
A. Behçet,
A. Tebrizî,
A. Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 48: Kadın kocasının izni olmadan misafir davet etmesi, İmamların (a.s.) doğum günlerinde toplantı düzenlemesi veya eza meclisi tertiplemesinin hükmü nedir? Kocasının izni vermezse hüküm nedir?

CEVAP: Kocasının izni olmazsa caiz değildir. Razı olduğunu bilmediği sürece yabancıları kocasının evine davet ederek eve sokması caiz değildir.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'l Gasb, M. 6-7.
Ayetullah Behçet,
Ayetullah Tebrizî,
A. Lenkeranî,
A. Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 49: Karı-koca arasında iddiaya girmek caiz midir?

CEVAP: İddiaya girmekten kasıt kumar gibi kazanıp kaybetmek türünden ise caiz değildir.

Ayetullah Behçet,
Ayetullah Tebrizî,
A. Lenkeranî,
A. Mekarim Şirazî: İstifta.

NEZİR (ADAK), AHİT VE YEMİN

M.50: Kendi malından harcayacak olsa bile kadının kocasından izinsiz adak veya ahitte bulunması sahih değildir.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el Kavlu Fi'n Nezir, M.3; *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2644.
A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2136.
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî.⁸

M.51: Erkek, karısına nezretmesi için izin verir ve o da nezrederse, artık o nezri batıl edemez, aynı zamanda nezrini yerine getirmesine de mani olamaz.

A.Lenkeranî: Nezir ve ahit erkeğin haklarıyla çelişirse kadının izin alması gerekir. Aksi halde kadın kendi malından karşılayacak olsa bile izin almak ihtiyaten vaciptir. *Tevzihu'l-Mesail*, M.2720.

A. Mekarim Şirazî: Nezir ve ahit erkeğin haklarıyla çelişirse izin almak gereklidir. Aksi halde izin alması ihtiyaten müstahaptır. *Tevzihu'l-Mesail*, M.2277.

İ.Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2645.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2654.

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî.⁹

SORU 52: Ben memurum ve belli bir miktar aylık alıyorum. Kocamın izni olmadan bu aylıktan bir kısmını nezredebilir miyim?

CEVAP: Kocanın izni olmadan yapılan nezir batıldır.

İ.Humeynî: *Kitab-u İstiftaat*, Nezir, c.2, soru: 10-11.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2136.

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî.¹⁰

SORU 53: Ben kocamın izni olmadan şöyle bir nezir ettim: "Allah dileğini yerine getirirse bir miktar parayı filan yerde harcayacağım, birkaç rekât namaz kılacağım ve birkaç gün oruç tutacağım." Ama bunlardan hiç birisi için izin almadım. Durumu kendisine anlattım, kocam izin verdi. Acaba nezrim geçerli midir?

CEVAP: Kocanın izni olmadan yapılan nezir batıldır. Sonradan verilen izin, nezri sahih kılmaz.

8- A.Tebrizî: Nezir ve ahit erkeğin haklarıyla çelişirse kadının izin alması gerekir. Aksi durumda gerekli değildir. *Tevzihu'l-Mesail*, M.2653; *Sıratu'n-Necat*, soru: 1054.

9- A.Lenkeranî, A. Mekarim Şirazî: İhtiyaten vacip olarak onun nezrini batıl edemez. A. Lenkeranî, *Tevzihu'l-Mesail*, M.2721; A. Mekarim Şirazî, *Tevzihu'l-Mesail* M.2278.

10- A.Tebrizî: Nezir erkeğin haklarıyla çelişirse izin almak şarttır.

A. Lenkeranî: Nezir erkeğin haklarıyla çelişirse izin şarttır. Aksi halde ihtiyati vacip olarak izin almalıdır. *İstifta*.

A. Mekarim Şirazî: Nezir erkeğin haklarıyla çelişirse izin şarttır. Aksi halde ihtiyat'i müstahap olarak izin almalıdır. M.50 ve 51'in kaynaklarından istifade edilmiştir.

İ.Humeynî: *Kitab-u İstiftaat*, Nezir, c.2, soru: 9.

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî.¹¹

M.54: Kadın kocasının izni olmadan yemin edecek olursa bu yeminin sahih olması uzak bir ihtimal değildir. Ancak (vacip) ihtiyatı terk etmemelidir.

İ.Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2673.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2750.

A.Behçet, A.Tebrizî, A.Mekarim Şirazî.¹²

M.55: Erkek, karısının yemin etmesini yasaklarsa, yemini sahih değildir.

İ.Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2672.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2123.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2681.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2749.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2301.

HİBE

SORU 56: Kadın kocasının izni olmadan kendi malından bir şahsa hibe (bağış) edebilir mi?

CEVAP: Kocasını yasaklasa bile kadının kendi malından yaptığı hibe sahihtir.

İ.Humeynî: *Kitab-u İstiftaat*, Nezir, c.2, soru: 11.

SORU 57: Kadın mihriyesini kocasına bağışladıktan sonra pişman olursa mihriyesini tekrar kocasından talep edebilir mi?

CEVAP: A.Tebrizî: Mihriye kocasının boynunda olur ve kadında onu bağışlarsa bir daha talep edemez Mihriye bir mal olur da onu bağışlamış ve kocasının yararlanmasına sunmuşsa ihtiyaten geri alamaz. İstifta.

A.Lenkeranî: Mihriye erkeğin boynunda olur ve kadında onu bağışlarsa artık geri dönüş yoktur. Mihriye ev, arsa vb. şeyler olur da kadın onu kocasına bırakırsa bir daha geri alamaz. İstifta.

11- Ayetullah Tebrizî, A. Lenkeranî, A. Mekarim Şirazî:

Nezir erkeğin haklarıyla çelişirse batıldır. İstifta ile birlikte mesele 50 ve 51 'in kaynaklarından istifade edilmiştir.

12- A.Tebrizî: Kadın kocasının izni olmadan yemin ederse, zahiren yemini sahih değildir. *Tevzihu'l-Mesail*, M.2682.

A. Behçet, A. Mekarim Şirazî: Kadın, kocasının izni olmadan yemin ederse yemini sahih değildir. *A. Mekarim Şirazî, Tevzihu'l-Mesail*, M.2301; *A.Behçet, Tevzihu'l-Mesail*, M.2123.

SORU 58: Nikâh akdi zamanında mihriyenin ödenmesi, kocasının "ne zaman gücü yeterse" şartına bağlı kalınırsa, kocasının gücü yetmemesine rağmen kadın mihriyesini talep edebilir mi?

CEVAP: A.Lenkeranî: Kocanın ödeme gücü yoksa kadın böyle bir talepte bulunamaz. İstifta.

A.Tebrizî: Zıfâf gecesinde bile olsa, kocanın ödeme durumu yoksa kadın böyle bir talepte bulunamaz. İstifta.

3. BÖLÜM

KARI-KOCANIN İHTİLAFLARI

SORU 59: Bir kadın evlilik hayatında kocasına itaat etmez, ona değer vermez, ev hayatındaki sırları herkese söyler ve devamlı yalan konuşursa, böyle bir kadına karşı erkeğin şer'i görevi nedir?

CEVAP: Emr-i Maruf (iyiliği emretmek) ve nehy-i münker (kötülüğü men etme) görevini yerine getirmesi gerekir.

İ.Humeynî: *Kitab-u İstiftaat*, c.1, s. 481, soru. 14.

Ayetullah Behçet,
Ayetullah Tebrizî,
A. Lenkeranî,
A. Mekarim Şirazî: İstifta.

M.60: Karı kocadan hiç biri kendi vazifesine amel etmez ve ayrılmalarından korkulursa, bir hakem erkeğin ailesinden bir hakem de kadının ailesinden tayin edilmeli ve onların arasını ıslah etmelidirler. Bu iki hakemin karı-kocanın anlaşılamadığı konularda araştırma yapması gerekir. Daha sonra meşru olması Şartıyla bu iki hakemin vereceği hükme karı-kocanın uyması gerekir. Örneğin; erkeğe eşini muayyen bir evde oturtmasını ya da anne-babasının yanında oturtmasını yahut mihriye veya diğer alacaklarını ödemesini söylerse koca kabul ederek bunları yerine getirmelidir. Ama meşru olmayan hükümlere uymak zorunda değildir. Karı-kocanın da bu hükme uymaya zorlanmamaları gerekir. Örneğin; kocaya ailenin diğer fertlerinin haklarını ödemesini yahut kadının kocasının izni olmadan evden çıkması gibi şartlar koşarlarsa hükümlerine uymak gerekli değildir.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Fi'n Nuşuz, c.2, M.4.

M.61: İhtiyaten vacip olarak iki hakemden birisi erkeğin ailesinden diğeri de kadının ailesinden olmalıdır. Ama eşlerden birisinin akrabası olmaz ya da hakemlik yapamayacak durumda olursa başka biri de hakem olabilir. Her iki taraftan da sadece bir hakem olması şart değildir. Maslahat söz konusu olduğu zaman birkaç kişiyi hakem yapabilirler.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Fi'n Nuşuz, c.2, M.4.

M.62: İki hakem atanırken boşanma ve ayrılığa hükmetme veya ıslah etme şartları koşulmamışsa bu iki hakemin eşlerin ayrılmasına hükmetme hakları yoktur. Ancak ayrılmaya hükmedecek olursa bu hüküm ancak talak ve talakın tüm şartları yerine getirilmesiyle mümkündür.

İmam Humeynî: Önceki kaynak.

SORU 63: Şaka yoluyla bile olsa koca, karısının ayıplarını başkalarının yanında söyleyerek onu tahkir edebilir mi?

CEVAP: **A.Tebrizî:** Müminin gıybetini etmek ve mümini tahkir etmek veya müminin rahatsız olmasına neden olacak bir şey yapmak caiz değildir. İstifta.

A.Mekarim Şirazî: Kadın rahatsız olacaksa caiz değildir. Rahatsız olmaması durumunda dahi böyle bir şeyin yapılmaması daha doğrudur. İstifta.

SORU 64: Kadın, kocası yanında olsun veya olmasın onun ayıplarını başkalarının yanında söyleyerek onu tahkir edebilir mi?

CEVAP: A.Tebrizî: Müminin gıybetini etmek, mümini tahkir etmek veya rahatsız olmasına neden olan bir şey yapmak caiz değildir. İstifta.

SONUÇ: Bu fetva gereğince karı-koca birbirini tahkir edemez. Örneğin; erkek, diğer kadınları örnek vererek eşini tahkir edemez. Yahut başkalarının önünde eşinin tahkir olmasına neden olacak bir söz söyleme veya davranışta bulunma hakkına sahip değildir. Aynı şekilde kadın, kocasının kusurlarını gıybet ya da tahkir olacak şekilde diğer kadınların yanında söyleyemez. Buna göre başkalarının yanında birbirlerinin kusurlarını söylemek, birbirini önemsememek, hiçbir sebep yokken diğerlerini tercih etmek vb. gibi durumlardan sakınmalıdırlar.

SORU 65: Kadının kocasına ya da kocanın karısına hakaret etmelerinin hükmü nedir?

CEVAP: A.Tebrizî: İster kadın olsun ister erkek, mümine hakaret etmek ve onu tahkir etmek caiz değildir. İstifta.

SORU 66: Kadın kocasını dövebilir mi?

CEVAP: Kadının böyle bir hakkı yoktur.

İ.Humeynî: Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu Fi'n-Nuşuz, M.2.

A.Behçet,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: İstifta.

A.Tebrizî.¹³

SORU 67: Kadın, kendisi ile kocası arasında olan sırları veya ailevi meseleleri başkalarına anlatabilir mi?

CEVAP: A.Mekarim Şirazî: Mümine ait sırları açıklamak caiz değildir. İstifta.

M.68: Kadın hiçbir şart altında hatta erkek onun haklarını vermediği zaman bile küsme hakkına sahip değildir.

İ.Humeynî: Tahriru'l-Vesile, el-Kavlu Fi'n-Nuşuz, M.2.

SONUÇ: Muhterem bayanların şunu bilmeleri gerekir ki, hiçbir şart altında kocalarına küsme hakkına sahip değildirler. Yani onunla konuşmama ya da yatağını ayırma vb. haklara sahip değildirler. Ancak (Nuşuz bölümünde de değineceğimiz gibi) kocası onun haklarını ödemiyorsa hâkime müracaat etmelidir. Buna göre erkeğin naşiz olduğu durumlarda bile kadın küsme hakkına sahip değilse görüş farklılıklarından doğan ihtilaflarda da küsme hakkına sahip değildir.

13- A.Tebrizî: Kadının nefsi müdafa yapması kocasına vurmaya bağlı olması durumu dışında kadın kocasına vuramaz. İstifta.

4. BÖLÜM

KARI-KOCA HAKLARI VE İLİŞKİLERİ

M.69: Kadının kocası üzerindeki hakları şunlardır:

- 1- Yeterince yiyecek temini.
- 2- Kadının şanına uygun giyecek temini.
- 3- Ev için gerekli eşyaların temini.
- 4- Kadının toplumsal şanına uygun biçimde ev temini.
- 5- Kadın cahillikle bir yanlışlık yaparsa kocasının onu affetmesi.
- 6- Kadına karşı güler yüzlü ve iyi davranışlı olmak.
- 7- Fıkıh hükümleri ve itikadi konuların (vacip miktarınca) öğretilmesi.
- 8- En az dört ayda bir cinsel münasebette bulunmak.

1-Yiyecek Temini

M.70: Yemeğin miktarı kadının doyacağı kadardır. Yemek türüne gelince; bulunduğu şehirde böyle bir kadının şanında olan kadınların yediği yemek türüdür.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M.8.

M.71: Özel bir yemek türü kadının yapısına uygun olur ya da terk ettiğinde zarar görecektense o yemeğe alışkın olur ise erkeğin o yemeği temin etmesi vaciptir.

İmam Humeynî: Aynı kaynak.

SONUÇ: Kadın babasının evinde belli bir yemeğe adet etmiş olursa mesela et ya da özel bir tür yemek yemeğe adet etmişse öyle ki bu âdetini terk etmek onun için zararlı olursa erkeğin aynı yemeği temin etmesi vaciptir. Ama kadın başka yemeğe razı olursa sakıncası yoktur.

M.72: Yemeğin haricinde kadının alışkanlığı olan çay, kahve, sigara vs. gibi şeyleri terk etmek ona zararlıysa erkeğin bunları da temin etmesi vaciptir.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M.8.

M.73: Kadının emsali olan diğer kadınların çeşitli mevsimlerde yediği meyveleri de kocanın temin etmesi vaciptir.

İmam Humeynî: Aynı kaynak.

M.74: Kadın, kocasından iki şekilde yemek talebinde bulunabilir. Ya yaygın şekilde olduğu gibi kocasının evinde, birlikte bir sofranın başında oturarak yemek yer ya da sadece

kendi nafakasını talep ederek yalnız başına yer veya istediğini yapabilir. Koca, karısını birinci şekil ya da ikinci şekle uymaya zorlayamaz.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M. 12.

M.75: Koca da yemeği iki şekilde kadına verebilir. Ekmek, hurma ve pişirilmiş yemek gibi hazır yemek olabilir. Veyahut pişmesi ve hazırlanması gereken yemek de verebilir. Kadının da bu ikisinden birini yapması için erkeği zorlama hakkı yoktur.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M. 13.

M.76: Yemeğin pişirilmesi için odun, tüp vs. ya da baharat ve tuz gibi şeylere ihtiyaç varsa erkeğin onları da temin etmesi vaciptir. Ancak bunlarda normalin dışında olmamalıdır.

İmam Humeynî: Aynı kaynak.

M.77: Kadın kocasını yemek yerine para vermeye zorlayamaz. Ama iki tarafta paraya razı olursa, kadın parayı aldığı an ona malik olur ve kocanın da mesuliyeti kalkar.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M. 14.

SORU 78: Eşim sürekli olarak ille de filan marketten alış veriş yapmalıyım ya da filan lokantada yemek yemeliyiz diyor. Bu yemeklerin masraflarını karşılamamın bana ağır geldiği göz önüne alındığında, onun istediği şekilde hareket etmem bana vacip midir?

CEVAP: Siz yemek için gerekli malzemeyi ya da yemeğin kendisini yahut parasını ona verebilirsiniz.

Ancak (bunları verirken) onun toplumsal şanına uygun hareket etmeniz gerekiyor. Bundan fazlası size vacip değildir.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikah, Feslun Fi'n Nafakat, M. 8, 12, 13 ve 14. meselelerden çıkarılmıştır.

2-Giyecek Temini

M.79: Elbise ve giyeceğin miktar ve çeşidi, çok çeşitli ve farklı olduğundan, kocaya kadının şanı ölçüsünde elbise vermesi vaciptir. Buna göre kocaya, mevsimin gereğine ve eşinin ailevi şanına uygun biçimde giyecek temin etmesi vaciptir. Kadın, lüks birisi ise erkeğe, normal elbisenin dışında kadının emsali diğer kadınlar gibi başka elbise alması da vaciptir.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikah, Feslun Fi'n Nafakat, M.8.

NOT: Erkeğe, kadının toplumsal şanına göre giyecek temin etmesi haram bir fiili yapmamak şartıyla vaciptir. Mesela kadın evlilikten önce lüks elbise giyiyor, namahrem karşısına ince çorapla çıkıyor idiyse, şanına uygun bile olsa namahreme kendini göstermek için kocanın bunları temin etmesi vacip değildir. Hatta bunları giymemesi için kocanın nehy-i münker (kötülükten alı koyma) görevini yerine getirmesi vaciptir.

Yine, giyecek ve elbiselerin temini israfa yol açmamalıdır. Zira israf da haramdır.

Buna göre kadın gittiği her misafirlik için yeni bir elbise giymek ister ve bunu "ben babamın evinde de böyle idim bahanesiyle devam ettirirse veya istediği elbise normalin çok üstünde pahalıysa, erkeğin o elbiseyi temin etmesi vacip değildir.

M.80: İster kendi malından olsun, ister ariyet (ödünç), isterse kiralama yoluyla, erkeğin kadına elbise temin etmesi gerekir. O elbise var olduğu ve şanına uygun düşmeyecek şekilde yıpranmadığı sürece kadın başka bir elbise talep edemez.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M. 15.

3-Gerekli Ev Eşyalarının Temini

M. 81: Halı, örtü, perde, yorgan, yemek pişirmek için gereken mutfak eşyaları ve kadının temizlik için ihtiyaç duyduğu eşyaları temin etmek erkeğin görevlerindendir. Bunların miktar, çeşit ve niteliği de, kadının toplumsal şanına uygun biçimde olması gerekir.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M. 8.

SONUÇ: Kadın özel bir halının veya yatağın kullanıldığı bir evde yaşamışsa, mesela her zaman yatak odasında uyumaya alışmışsa ya da toplum içerisinde Şanı, özel perdeleri yahut eşyaları olmasını gerektirirse, erkeğin onları temin etmesi vaciptir. Ancak haram bir fiile sebep olmamalıdır.

4-Ev Temini

M.82: İster kira, ister mülk satın almak, isterse ariyet yoluyla olsun, karısına layık olan bir ev temin etmesi erkeğe vaciptir. Kadın isterse, kocası haricinde kimsenin kendisiyle yaşamamasını, yani yaşadığı oda veya evin, karı-kocaya iat olmasını şart koşabilir.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M. 15.

M.83: Ev için gerekli olan, odun, kömür, gaz vb. gibi yakacak maddelerini temin etmek erkeğe vaciptir. Aynı şekilde genellikle yıl boyunca gerekli olan ilaçları da kadın için temin etmelidir.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M.9.

M.84: Kadının ihtiyacı olsa da olmasa da tüm nafakasını temin etmek erkeğe vaciptir. Hatta kadın insanların en zengini olsa bile.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M. 19.

5-Kadının Hatalarını Affetmek

M.85: Kadın cahillikle bir hata yaparsa erkeğin onu bağışlaması gerekir.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikah, Feslun Fi'l Kasem ve'n Nuşuz, 1. Meseleden önce.

6-Kadına Karşı Güzel Davranışlı Olmak

M.86: Erkek, eşine karşı güzel davranışlı ve güler yüzlü olmalıdır.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'l Kasem ve'n Nuşuz, 1. Meseleden önce.

SONUÇ: Kadının, erkeğin üzerindeki haklarından biri de, erkeğin evde katı huylu ve kötü ahlaklı olmaması gerektiğidir. Bilakis güzel ahlaklı ve güler yüzlü olmalıdır. Bir noktanın özellikle hatırlanması zorunludur. Güzel huylu ve güler yüzlü olmak sadece iyi günlerde olması gereken bir şey değildir. Bilakis genellikle erkeklerin karşılaştıklarında sinirlenecekleri bir olay vuku bulduğunda öfkesini yenmeli ve güzel ahlaklı olmalıdır. Buna göre saygı değer beyler şuna dikkat etmelidirler ki, evde sinirli olmak, evde- kilerden çok fazla beklentili olmak ya da ev halkına aşırı emir ve yasaklar yağdırmak vb. gibi durumlar, Allah'ın rızasını kazanmalarına sebep olacak şekilde eşlerinin ve çocuklarının haklarını eda etmelerine mani olmaktadır.

M.87: Kadın büyük bir makam ve şana sahip olduğunda hizmetçi tutmak vacip olur. Ya da kadın daima hizmetçileri olan bir aileden olursa bu durumda da vacip olur. Makam ve şanı birkaç hizmetçiye sahip olmasını gerektiriyorsa, birkaç hizmetçi tutulması vaciptir, dememiz uzak bir ihtimal değildir.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M.8.

7-Fıkıh Hükümlerinin ve İtikatla İlgili Konuların Öğretilmesi

M.88: Erkeğin kadının ihtiyaç duyduğu fıkıh hükümlerini ya da itikadi konuları ona öğretmesi vaciptir. Kadının da öğrenmesi vaciptir. Ancak erkek için bu vacip, kifaidir.

A.Tebriî: *Sıratu'n-Necat*, 867 ve 868. sorulardan yararlanılmıştır.

A.Lenkeranî: İstifta.

SONUÇ: Kadın örneğin hayızla ilgili hükümleri yahut namaz, oruç vb. gibi konuların hükümlerini bilmiyorsa, erkeğin bu hükümleri ona öğretmesi vaciptir. Ama başka birisi bu hükümleri öğretir yahut erkek bu hükümleri başka birinden ona öğretmesini isterse kifayet eder.

SORU 89: Erkeğin tarih ve akaid kitaplarını eşi için temin etmesi vacip midir?

CEVAP: A.Tebriî: Fıkıh hükümlerinin ve itikadi konuların öğretilmesi bu kitapları satın almakla sınırlı olur ve başka yolu da olmazsa, erkeğin bunları temin etmesi vaciptir.

Sıratu'n-Necat, 867, 868, 869. sorulardan yararlanılmıştır.

SORU 90: Eşim fıkıh hükümlerini bilmiyor ve benim de öğrenmem için dışarı çıkmama izin vermiyor. Dinî meseleleri öğrenmek için kocamın izni olmadan evden çıkabilir miyim? Ayrıca mescit veya Cuma namazına gidebilir miyim?

CEVAP: A.Tebriî: Dinî hükümleri evde öğrenmeniz mümkün değilse evden çıkmanıza mani olamaz. Ama mescit vb. gibi şeyler için ihtiyaten vacip olarak kocanın izni olmadan çıkamazsınız. İstifta

A.Lenkeranî: Dinî meseleleri öğrenmek kadına vacip olur ve evden çıkarak öğrenmenin dışında bir yolu da olmazsa zaruret ve vacip miktarınca evden çıkabilir. Ama mescit vb. yerler için kocanın izni olmadan çıkamaz. İstifta

M.91: Erkek ev işleri için kadını zorlama hakkına sahip değildir.

İ.Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2414.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2482.
A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2064.
A.Tebrizî.¹⁴

SONUÇ: Ev işlerini yapmak kadının görevlerinden değildir. Erkek, kadını evi temizlemeye, yemek yapmaya, elbise yıkamaya vs. mecbur etme hakkına sahip değildir.

SORU 92: Erkek, ev ihtiyaçlarını satın almayı kadına bırakabilir mi? Ya da onu, bunları temin etmesi için mecbur edebilir mi?

CEVAP: Ev ihtiyaçlarını temin etmek erkeğin sorumluluğudur ve erkek bu konuda kadını mecbur edemez.

İmam Humeynî,
A. Lenkeranî,
A. Behçet,
A. Tebrizî,
A. Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 93: Kadın, yemek yapmak, evi düzenlemek vb. gibi görevlerini yerine getirmeyebilir mi? Erkek bu görevleri yapması için onu mecbur kılabilir mi?

CEVAP: Erkek, kadını ev işlerini yapmaya mecbur etme hakkına sahip değildir.

İ.Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2414'ten yararlanmıştır
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2482.
A Tebrizî,
A.Mekarim Şirazî.¹⁵

M.94: Belirtilen tüm durumlarda, kadının fiili olarak yaşadığı şehir veya muhitin adet ve örfüne göre nafakasının miktar ve niteliğine iktifa edilmesi müstahaptır.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nafakat, M.8.

M.95: Kadın nikâh akdinde, yaşadığı şehirden çıkmamayı veya falan şehirde ikamet etmeyi yahut hususi bir evde oturmayı şart koşar ve erkek de kabul ederse, erkek bu şartların tümüne amel etmelidir.

İ.Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2451; *Tahriru'l- Vesile*, c.2, s.297.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2517
A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1950
A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2460
A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2098

14 - A.Tebrizî: Ama nikâh akdin de şart koşar ya da örf, nikâhın bu görevleri de yerine getirmesini öngörmesine sebep °lacak şekilde olursa bu durumda yapması gerekir. *Tevzihu'l- Mesail*, M.2423 ve *Siratu'n-Necat*, s.808.

15- A.Tebrizî: Nikâh akdinde şart koşarsa örf uygun olarak ev işlerini yapmalıdır. Ama kocasından ücret talep edebilir. Örfün fazlasına ise kocası mecbur edemez. İstifta.

A. **Mekarim Şirazî:** Erkek, kadını mecbur edemez. Ama kadın kendi isteğiyle yapabilir. İstifta.

SORU 96: Nikâh akdinde kadın, kendisini şehirden çıkarmamasını erkeğe şart koşar ama daha sonra başka bir şehirde yaşamaya razı olur ve birkaç yıl o şehirde yaşadıktan sonra ilk şehre geri dönerlerse, nikâh esnasında koyduğu şart geçerliliğini kaybeder mi? (Yani erkek yine eşini başka bir şehre götürmeme şartına uymalı mıdır? Yoksa şart hükmünü kaybetmiş ve erkek istediği şehre götürme hakkına sahip midir?)

CEVAP: A.Tebrizî: Kadın ikinci bir şehirde yaşamayı sınırlandırır (mesela sadece bir yıl ya da daha az veya daha çok gibi) koşulan şart geçerliliğini korur. Aksi halde yani sınırlandırmazsa şartın geçerliliği kalkar.

A.Tebrizî: *Sıratu'n-Necat*, soru: 871.

SORU 97: Karım beni annesinin, kız kardeşinin ya da kendi akrabalarının evine gitmeye mecbur ediyor. Ona itaat etmem vacip midir?

CEVAP: Ona itaat etmek vacip değildir.

İmam Humeynî,
A. Behçet,
A. Tebrizî,
A. Lenkeranî,
A. Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 98: Erkek karısını, kendi akrabalarından birisinin evine kesinlikle gitmeye mecbur edebilir mi? Bu durumda kocasına itaat etmesi vacip midir?

CEVAP: Koca, karısının evden çıkmasına mani olma hakkına sahiptir. Ancak bu gibi durumlarda kadının, kocasının rızasını elde etmesi en iyisidir.

İmam Humeynî,
A. Behçet,
A. Tebrizî,
A. Lenkeranî,
A. Mekarim Şirazî: İstifta.

8-Kadının Cinsel Münasebet Hakkı

M.99: Erkek, ister genç ister yaşlı olsun, daimi nikâhla evlendiği eşiyle cinsel münasebette bulunmayı dört aydan fazla geciktiremez.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2418; *Tahriru'l- Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'l Kasem ve'n Nuşuz, M.1 ve Kitabu'n Nikâh, M. 13.

İ.Humeynî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l- Vuska*, Nikâh, Fi Ma Yeteallaku Bi-Ahkâm-i Duhul, M.7.
A.Tebrizî.¹⁶
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2486.

16- A.Tebrizî: Kadın genç olduğu takdirde vaciptir. *Tevzihu'l-Mesail*, M.2427.

SORU 100: Kadın dört aydan kısa bir süre içinde cinsel münasebet talebinde bulunursa erkeğin icabet etmesi vacip midir?

CEVAP: Erkek icabet etmediği takdirde kadın günah işleyecekse ihtiyaten vacip olarak kadının talebine olumlu cevap vermelidir.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî,

A. Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikâh, Fi Ma Yeteallaku Bi-Ahkam-i Duhul, M.8.

A.Tebrizî.¹⁷

SORU 101: Erkek dört aydan uzun sürecek bir yolculuğa çıkacak ise;

a) Karısından izin alması gerekir mi?

b) İzin alması gerekiyorsa ve karısı efe izin vermiyorsa, bu yolculuk haram yolculuk mudur?

CEVAP: A.Lenkeranî: Genel olarak izin almasına gerek yoktur. Ancak kadın dört ayda bir defa cinsel münasebet hakkına sahip olduğu için soru şeklinde beyan edildiği esas üzere izin alınması gerekir. Ancak bu izin gerçekte bu hakkın kaldırılması anlamındadır. İzin almadan yolculuğa çıkar ve amacı karısının hakkını yerine getirmemek ve vacibi terk etmek olursa yolculuğu günah ve haram yolculuktur. Bütün namazları tam kılmalıdır. Ama bu amaçla olmazsa haram değildir. Gerçi bu durumda namazları hem seferi hem de tam kılması ihtiyata en uygun olandır. Ancak vacip yolculuklarda bu mükellefiyet ortadan kalkar. Örfe bile olsa ticaret, ziyaret, ilim tahsil etmek vb. gibi zorunlu yolculuklarda da bu mükellefiyet kalkar ve yolculuk haram olmaz. İstifta

SORU 102: Bir erkek dört aydan fazla bir süre sonra eşiyle cinsel münasebette bulunmayı nezreder- se onun nezri sahih midir? (Mesela altı ayda bir cinsel münasebette bulunmayı nezretmek gibi).

CEVAP: Sahih değildir.

İmam Humeynî,

A. Behçet,

A. Tebrizî,

A. Lenkeranî,

A. Mekarim Şirazî: İstifta.

M.103: Bir erkek dini bir vacipten veya ticaret, tahsil vb. gibi örfi bir zarureten dolayı yolculuğa çıkarsa, dört aydan önce karısına dönmek zorunda değildir. Ancak bu yolculuk zaruri olmazsa mesela tatil için olursa, ihtiyat-i vacip olarak dört aydan önce karısına geri dönmelidir.

İ.Humeynî, A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikâh, Feslun Fi' Ma Yeteallaku Bi-Ahkam-i Duhul, M.7.

A.Tebrizî,

A.Mekarim Şirazî.¹⁸

17- A.Tebrizî: Kadın genç ise ihtiyaten vacip olarak talebi-^{ne} icabet etmesi gerekir. Siratu'n-Necat, soru: 899.

SORU 104: Erkek dört aydan az bir sürede eşiyle cinsel münasebette bulunmamak konusunda yemin ederse bu yemin sahih midir?

CEVAP: A.Tebrizî: Terke (cinsel münasebette bulunmamaya) dair her hangi bir sebep olmazsa, yemin edemez. İstifta.

A.Lenkeranî: Sahih değildir. İstifta.

M.105: Aşağıdaki durumlarda erkek dört aydan fazla bir süre için dahi eşiyle cinsel münasebeti geciktirebilir:

- 1- Kadın razıysa,
- 2- Nikâh akdinde kadının böyle bir hakkının bulunmaması şart koşulmuşsa,
- 3- Erkek iktidarsızsa,
- 4- Hastalık nedeniyle cinsel münasebet kadın veya erkek için zararlıysa.
- 5- Kadın, kocasının yanında olmazsa.
- 6- Kadın naşize(asi, isyankâr) ise,
- 7- Kadının şeri bir mazereti olursa. (Örneğin, adet olursa...)

İmam Humeynî,

A. Lenkeranî,

A. Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikâh, Feslun Fi Ma Yeteallaku Bi- Ahkam-i Duhul, M.8.

M. 106: Erkek, hayız gibi şeri bir engelden veya yukarıdaki meselenin şıklarından herhangi birisi yahut isyan yüzünden, eşiyle cinsel münasebeti dört aydan fazla süre için terk ederse, bunun kazasını yerine getirmesi gerekmez. Ancak ihtiyaten karısını razı etmelidir. Her halükarda dört ayın başlangıcı bir önceki cinsel münasebetin vuku bulduğu tarihtir, dört kameri ayın geçmesi değil.

İmam Humeynî,

A. Lenkeranî,

A. Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikâh, Feslun Fi Ma Yeteallaku Bi- Ahkâm-i Duhul M.9.

M.107: Erkek, bakire bir kızla evlendiğinde, düğün gecesinden itibaren yedi gece boyunca onun yanında yatmalıdır. Bakire değilse ilk üç gece yanında olması gerekir. Ama kadın bu hakkindan vazgeçerse yanında kalmayabilir.

18- A.Tebrizî: Kadın kendi hakkından vazgeçmezse veya geri dönmek erkek için zahmetli olursa eşine dönmeyebilir. Ama bunun dışında olan durumlar için yolculuktan dönmelidir. İstifta.

A. Mekarim Şirazî: Yolculuk zaruri ise geri dönmesi gerekli değildir. Ancak yolculuk zaruri olmaz ve dört aydan fazla sürmesi durumunda kadının zarar görmesi veya günaha düşme korkusu olursa geri dönmesi gerekir. Bunların dışında gerekli değildir. İstifta.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikah, Feslun Fi'l Kasem ve'n Nuşuz ve'n Nifak, M.4.

M. 108: Erkek kadının vacip haklarından herhangi birini yerine getirmezse nuşuz hükmündedir.

İmam Humeynî,
A. Behçet,
A. Tebrizî,
A. Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

NOT: Nuşuz hükümleri bu bölümün sonunda genişçe açıklanacaktır.

M.109: Erkek daimi nikâhla evlendiğinde karısını, ne evli, ne de bekâr sayılabilecek durumda terk edemez. Ama dört gecede bir karısının yanında yatması da vacip değildir.

İ.Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2417; *Tahriru'l- Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Fi'n Nuşuz, M.1.
A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2066.

ERKEĞİN KADIN ÜZERİNDEKİ HAKLARI

Erkeğin kadın üzerindeki hakları şunlardan ibarettir:

- 1- Kocasının izni olmadan evden dışarı çıkmaması.
- 2- Kocasının izni olmadan sadaka, adak veya yemin etmemesi.
- 3- Erkek ne zaman isterse kadının ona teslim olması.
- 4- Erkeğin cinsel zevk almasına mani olacak her şeyden kendini temizlemesi.
- 5- Kocasını istediği takdirde temizliğe riayet etmek ve makyaj yapması.

1-Kocasının İzni Olmadan Evden Dışarı Çıkmaması:

M-110: Daimi nikâhla evlenen kadın, kocasının izni olmadan evden dışarı çıkmamalıdır.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Feslun Fi'n Nuşuz, 1. Meseleden önce ve *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2412.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1897.
A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2421.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2480.
A.Mekarim Şirazî.

SORU 111: Yakın akrabalarla veya ana-babamla yahut kendi ailemle görüşüp sila-i rahim yapmak için bile kocamdan izin almam gerekiyor mu? Yoksa sadece sila-i rahim yapacak kadar ondan izin almadan evden çıkabilir miyim?

CEVAP: Sila-i rahim yahut anne-baba, yakın akraba ziyareti için bile olsa kocanın izni olmadan evden dışarı çıkmak haramdır.

İ. Humeynî.
A.Behçet,
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî, önceki kaynak.
A.Mekarim Şirazî.

SORU 112: Kadın, herhangi bir yere gitmek için evden çıkmasına kocasının razı olduğunu bilirse, kocasının izni olmadan evden çıkabilir mi? Yoksa kocasının razı olduğunu bildiği halde her çıkış için kocasından izin almalı mıdır?

CEVAP: Kocasının razı olduğundan emin olursa, evden çıkmasının sakıncası yoktur.

İmam Humeynî,
A.Lenkeranî,
A.Tebrizî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

SONUÇ: Kadın kocasının razı olduğundan emin olursa, ondan izin almadan evden çıkabilir.

Buna göre genellikle erkeğin eşine izin verdiği iş, alış-veriş, sıra-i rahim veya muayyen kişilerle görüşme gibi durumlarda evden çıkabilir. Ancak şuna da dikkat etmek gerekir ki kadın, kocasının izin verip vermeyeceği şüpheli olan durumlarda böyle bir hakka sahip değildir. Aynı şekilde kadınlar "kocam şu akrabamın evine gitmem için izin veriyor öyleyse başka birinin evine gitmeme de izin verir" diye bir şey düşünmemelidirler. Bilakis ikinci şahısın da evine gitmesine razı olduğunu tam olarak bilmesi gerekir. Zira kocanın gitmesine izin verdiği yerlere benzer başka mekânlara karısının gitmesine razı olmaması mümkündür. Bu nedenle kadınlar önceki meseleyle mukayese etmekten şiddetle sakınmalıdırlar. Kocasını genel bir izin vermişse veya kadın kocasının ikinci mekân içinde izin vermesinden emin olursa evden çıkmasının sakıncası yoktur.

SORU 113: Kadın belli bir mekâna gitmek için kocasından izin alırsa oradan başka bir yere gidebilir mi? Mesela kız kardeşinin veya annesinin evine gi- debiür mi?

CEVAP: A.Tebrizî: Kocasının izin verdiği şekilde amel etmelidir. İstifta

A.Lenkeranî: Diğer mekâna gitmeye izin verdiğine emin olursa gidebilir. Aksi halde gidemez. İstifta.

A.Behçet: Kocasının izni olduğunu bilirse gidebilir. Aksi halde gidemez.

Tevzihu'l-Mesail, Çeşitli Meseleler, M. 18.

SORU 114: Kadın kocasının izni olmadan camiye, Cuma namazına ya da genel olarak dini toplantılara katılabilir mi?

CEVAP: A.Behçet, A.Tebrizî: Dinî hükümleri öğrenmek sadece evden çıkmasıyla mümkünse, evden çıkabilir.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, Çeşitli Meseleler, M. 18'den yararlanılmıştır.

A.Tebrizî: İstifta.

A.Lenkeranî: Koca razı olmazsa, evden dışarı çıkması haramdır. İstifta.

SORU 115: Erkek intikam almak amacıyla karısının evden çıkmasına izin vermezse, kadın itaat etmek zorunda mıdır? Mesela belli bir mekâna gitmesine sürekli izin veriyordu, şimdi ise sadece intikam almak için izin vermiyor.

CEVAP: A.Lenkeranî: Erkeğin karısından intikam alması ne insani, ne de İslami ahlakla bağdaşmaz. Ama hangi sebepten olursa olsun izin vermiyorsa kadının itaat etmesi vaciptir. İstifta.

SORU 116: Bir kadın kocasının izni olmadan evden çıkarsa namaz ve oruç konusunda vazifesi nedir? Bu durumda kadın naşize olur mu?

CEVAP: A.Tebrizî: Kocasını terk etmek ya da küsmek niyetiyle olursa naşizedir. Yolculuk esnasında namaz ve orucu tam olarak yerine getirmelidir. Böyle bir kastı yoksa ihtiyaten tam ve seferi olmak üzere ikisini de yerine getirmelidir (namazını hem tam hem de seferi olarak kılmalıdır). Her halükarda dönmesi gerekir. İstifta.

A.Lenkeranî: Kocasının aldığı elbise üzerinde olur ve kocası da razı olmazsa kıldığı namaz batıldır. Günah işlemiş olsa da tuttuğu oruç sahihtir.

SORU 117: Kadın nikâh akdi sırasında evden çıkma izninin kendi elinde olmasını şart koşabilir mi?

CEVAP: Böyle bir şart geçerli değildir. Akit esnasında şart koşulmuşsa akit sahih ama şart batıldır.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, Fi'ş Şurutu'l Mezkure Fi Akd (M.1 ve 2'den yararlanılmış.)

A.Behçet,

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî.

SORU 118: Kadın nikâh akdi sırasında ev dışında kültürel çalışmalar yapma konusunda izinli olmayı şart koşar ya da çalışmaya izin verilmesini ister ve erkek de kabul ederse evlilikten sonra erkeğin bu tür şeylere izin vermemesi durumunda, kadın kocasının izni olmadan evden çıkabilir mi?

CEVAP: A.Behçet, A.Tebrizî: Soruda belirtilen durumda kocanın izni olmadan, söylenen işler için evden çıkabilir.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, Çeşitli Meseleler M. 18' den yararlanılmıştır.

A.Tebrizî: İstifta.

A.Lenkeranî: Soruda belirtilen haliyle koca, eşine mani olamaz. Ama yaptığı iş şanına (konumuna) münasip olmazsa mani olabilir. İstifta.

2- Kocasının İzni Olmadan Sadaka Vermemesi, Adak veya Yemin Etmemesi:

Bu kısmın hüküm ve soruları **Ekonomik İlişkiler** bölümünde 50-58. sorular arasında beyan edilmiştir. Lütfen aynı başlık altındaki konuya müracaat ediniz.

3- Kadının Eşine Teslim Olması

M.119: Kadın, kocasının istediği her faydalanma için kendisini teslim etmelidir. Şer'i özürlü olmaksızın kocasının cinsel münasebetine mani olmamalıdır.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Feslun Fi'l Kasem ve'n Nuşuz M. l'den önce ve *Tevzihu'l-Mesail*, M.2412.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1897.

A.Tebriî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2421.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2480.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2062.

SORU 120: Bir erkek cinsel münasebet konusunda ifrat (aşırılık) edecek olursa ve bu durum, kadın için hatta erkeğin kendisi için bile zararlı olursa, kadın, makul bir şekilde eşine teslim olabilir mi?

CEVAP: A.Tebriî: Kadın normal ölçülerde teslim olmalıdır, fazla değil. İstifta

A.Lenkeranî: Kadın için dikkate değer bir zarar söz konusu ise teslim olmayabilir. Hatta sağlığını korumak için teslim olmaması gerekir. Ama zarar kocasına yönelik ise teslim olmaktan kaçamaz. İstifta

SORU 121: Kadın bedensel açıdan şiddetli bir zaafa sahip olursa yahut hastalık nedeniyle kocasına teslim olma gücüne sahip olmazsa, kocasına teslim olmayabilir mi?

CEVAP: A.Behçet: Şer'î özürlü olduğu sürece teslim olmayabilir.

Tevzihu'l-Mesail, M. 1897 den yararlanılmıştır.

A.Tebriî: Mazur olması durumunda teslim olmayabilir. İstifta.

A.Lenkeranî: Tahammül edilemeyecek zaaf ve hastalık bu vazifeyi kaldırır. Bu durumda teslim olmayabilir. İstifta.

4-Kötü ve çirkin Şeylerden Arınmak:

M.122: Kadın, erkeğin cinsel zevk almasına mani olup nefret etmesine ve erkeğin kadına ilgi göstermemesine neden olan şeylerden arınmalıdır.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el Kavl-u Fi'n Nuşuz, 1. Meseleden önce.

SONUÇ: Mesela kadın evde sürekli kirli elbise giyer, asık suratlı olur daima üstü-başı yemek kokarsa yahut kötü huylu ve agresif yapılı olursa veya ev içinde yahut dışarıda kendisini kocasıyla konuşmaya bile hali kalmayacak şekilde yorarsa veya kocasının kendisine ilgi göstermemesine neden olan soğuk davranışlarda bulunursa bu gibi durumlar kadının dini sorumluluklarını yerine getirmemesine neden olur. Bunlar naşize durumlarını getirmekle kalmaz hatta mutlu ve sevgi dolu bir yaşantıdan da mahrum eder.

5-Temizlik ve Makyaj

M.123: Kadın, kocasının istemesi durumunda, onun için makyaj yapmalı ve temizlenmelidir.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, el Kavlu Fi'n Nuşuz, M.l'den önce.

A.Lenkeranî.

SORU 124: Erkek eşine filan makyajı yapmasını veya evde filan elbiseyi giymesini emrederse, kadın itaat etmek zorunda mıdır?

CEVAP: Kadının kocasına itaati cinsel faydalanmalar konusunda vaciptir. Söylediğiniz emir, bu doğrultuda olursa yahut onların yerine gelmemesi kocasının nefret etmesine neden olacaktır, itaat etmesi gerekir. Aksi halde gerekmez.

İ.Humeynî: Önceki soru kaynağı ile aynı kaynak.

A.Lenkeranî: İstifta.

NUŞUZ

a) Kadının Nuşuzu

M.125: Kadın aşağıda belirtilen durumlarda naşize olur. Bu durumda nafaka hakkı ortadan kalkar ve erkek onun nafakasını ödemeyebilir.

- 1- Kocasına teslim olmamak
- 2- Kocasının izni ve rızası olmadan evden çıkmak
- 3- Kocasının cinsel faydalanmalardan uzaklaşmasını sağlayan şeylerden arınmamak
- 4- Kocasını istediği halde temizlik ve makyajdan kaçınmak.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikah, el Kavlu Fi'n Nuşuz, M.l'den önce ve Feslun Fi'n Nafakat, M.l; *Tevzihu'l-Mesail*, M.2413.

A.Behçet,

A.Tebrizî.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2481 ve İstifta. A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 2063.

M.126: Kadın, vacip olmayan şeylerde kocasına itaat etmezse naşize olmaz.

İmam Humeynî,

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: Önceki meselenin kaynağından yararlanılmıştır.

SONUÇ: Koca, eşine evi temizle, yemek yap, pazara git vs. gibi şeyleri emreder ve kadın da bunları yapmazsa naşize olmaz. Gerçi kadının bu durumlarda da kocasına itaat etmesi en iyisidir.

SORU 127: Kadın kocasına karşı vacip vazifeleri kaç defa terk ettiği zaman naşize olur?

CEVAP: Mazereti olmaksızın bir kez dahi olsun vazifesine amel etmezse nuşuz hükmü tahakkuk bulur. Ama tövbe eder ve kocasına itaat ederse nuşuz hükmü kalkar.

İmam Humeynî,
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: Önceki meselenin kaynağı ile aynı kaynak.

M.128: Kadında nuşuz alametleri ve itaatsizlik alametleri görülürse mesela konuşmaları ve davranışları sertleşir yahut kocasına küser ya da Allah göstermesin hakaret ederse, kocasının ona nasihat etmesi gerekir.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, el Kavlu Fi'n Nuşuz, M.1.

M.129: Kadın (önceki meselede söylendiği gibi) erkeğin nasihatini dinlemez ve nuşuza neden olan şeylerden birini yaparsa (mesela kocasının izni olmadan evden çıkarsa veya kocasının cinsel isteğine teslim olmazsa vb.) bu durumda erkek ona küsebilir, onunla aynı yatağı paylaşmayabilir yahut yatakta ona sırtını döner veya onunla yatmayabilir.

İmam Humeynî: Önceki kaynak.

M.130: kadın küsme yoluyla bile itaatsizlikten vazgeçmezse, erkek itaatsizliği terk edebilecek ölçüde onu uyabilir. Ama bundan fazlası caiz değildir. Buna rağmen cinsel teslimiyete yanaşmazsa bu uyarıyı daha fazla ve şiddetli uygulayabilir. Ancak bedeninin kızarmasına, morarmasına veya yaralanmasına neden olmamalıdır.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, el Kavlu Fi'n Nuşuz, M.1.

M.131: Kadına vurmak haddinden fazla gerekli olur veya bedeninin morarmasına yahut yaralanmasına neden olursa, erkek günah işlediği gibi onun diyetini de ödemelidir.

İmam Humeynî: Önceki meseleyle aynı kaynak.

M.132: Kadının dövülmesi, kadının ıslahı niyetiyle olmalıdır. İntikam vb. gibi şeyler için olmamalıdır.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, el Kavlu Fi'n Nuşuz, M.1.

SONUÇ: Yukarıda ki birkaç meseleden anlaşılan şudur: Erkekler her bahaneyle eşlerini dövemezler. Bu hüküm ancak kadının itaatsizlik nedeniyle nuşuz olduğu zamanlar için geçerlidir. Kadına önce nasihat edilir, etkili olmazsa küsülür, buda etkili olmazsa söylenen şartlara uygun olarak vurulur. Buna göre kadının itaatsizliğinin hemen ardından ona vurmak caiz değildir. Öte taraftan erkekler istedikleri miktarda ve ölçüde kadına vuramazlar. Bilakis kadın itaatsizlikten vazgeçecek kadar olmalıdır. Yine bu, bedeninin kızarıp morarmasına neden olmamalıdır, kadının ıslahı niyetiyle olmalı, intikam, sinirlilik veya başka bir şey yüzünden olmamalıdır. Siz sayın okuyucumuzun da dikkat ettiği gibi, bu şartlara haiz bir uyarı gerçekte kadının kendi vazifelerini yerine getirmesi için uygulanan bir nevi tembih ve hatırlatmadır.

DİKKAT: Erkekler, şartlarına uygun biçimde kadına vurmak zorunda kalırlarsa, özellikle sinirli oldukları zamanlarda bu işten uzak durmalıdırlar. Zira öfkeli durumlarda genellikle öfkeyi dindirmek amacıyla hareket edilir ki, buda haramdır ve sakınmak gerekir.

M.133: Bir kadın naşize ulur ve daha sonra pişman olursa, itaatsizlikten vazgeçtiğini gösteren bir davranış sergilemediği sürece onun nafakası kocasına vacip değildir.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, el Kavlu Fi'n Nuşuz, M.3.

SONUÇ: Kadın yanlışlıklarından vazgeçtiğini davranışlarıyla gösterdiği andan itibaren, erkeğe onun nafakasını vermek vacip olur. Dolayısıyla kadının sadece özür dilemesiyle erkeğe nafakasını vermek vacip olmaz.

SORU 134: Kadın naşize olur, erkek de onu tembih etmek amacıyla vurur ve bu vurmanın sonucunda bedeni kızarır ya da morarırsa erkeğe diyet vermek vacip olur mu? Olursa diyeti kime ödemelidir?

CEVAP: A.Tebrizî: Kadın naşize olduğunda izin verildiği miktarca vurulursa diyeti yoktur. Ama izinli miktardan fazla olursa fazlalık için diyet vardır. Mezkûr durumda diyet sahibi kadın kendisidir. İstifta

b) Erkeğin Nuşuzu:

M. 135: Erkek kadına karşı olan vacip vazifelerine amel etmez ve kadının nafakasını ödemezse naşiz olur.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, el Kavlu Fi'n Nuşuz, M.2.

İ. Humeynî,
A.Behçet,
A.Tebrizî,
A.Mekarim Şirazî,
A.Lenkeranî: İstifta.

M.136: Nuşuz alametleri erkekte görülürse kadın, erkeğe nasihat edebilir. Etkili olmazsa, erkeği kendi vazifesini yerine getirmeye mecbur etmesi için hâkime şikâyet edebilir.

İ. Humeynî,
A.Behçet,
A.Tebrizî,
A.Mekarim Şirazî,
A.Lenkeranî: Önceki meselelerin kaynaklarından yararlanılmıştır.

SORU 137: Kadın kocasına küsme ve onu vurma hakkına sahip midir?

CEVAP: Kadının küsme veya kocasına vurma hakkı yoktur.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, el- Kavlu Fi'n Nuşuz, M.2'den yararlanılmıştır.

A.Behçet,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.
A.Tebrizî.

DİKKAT: Erkekler dikkat etmelidirler ki katı olmak, evde inatçı olmak, evde tek başına karar verir şekilde fazlasıyla emir ve yasaklar yağdırmak, sabırlı ve tahammüllü olmamak,

affedici olmamak vb. gibi durumlar erkeğin, kadının haklarına riayet etmemesine neden olacak ortamlar doğurur. Sonuçta günahkâr olduğu gibi naşiz de olurlar. Zira kadına karşı güzel davranışlı olmak, onun hatalarını affetmek vb. gibi kadının erkek üzerindeki hakları göz önüne alındığında erkeğin evde, her türlü tatsızlık ve düzensizliğin önüne geçmesi için samimi ve sıcak bir ortam oluşturması gerekir.

5. BÖLÜM

CİNSEL İLİŞKİ VE AİLE DÜZENİ

M.138: Karı-koca ister şehvet kastı olsun ister olmasın birbirlerinin bedenini her yerine bakabilirler.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabı'n Nikâh, M. 15 ve *Urvetu'l-Vuska*, Nikâh, M.29.

SORU 139: Kadın, kocasının onun bedenine bakmasına mani olabilir mi?

CEVAP: Kadın, Şer'î bir özrü olmadığı sürece kocasının bütün faydalanmalarında itaatkâr olmalıdır.

İ. Humeynî,
A.Behçet,
A.Tebrizî,
A.Mekarim Şirazî,
A.Lenkeranî: İstifta.

M.140: Kadının, bedenini ve avret mahallerini kocası karşısında örtmesi vacip değildir. Aynı şekilde erkeğin de karısı karşısında kendini örtmesi vacip değildir.

İmam Humeynî,
A. Lenkeranî,
A. Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Setr ve Satir, s. 549.

SORU 141: Erkek karısına, evde filan elbiseyi giy, diye emredebilir mi?

CEVAP: Bu istek cinsel faydalanma doğrultusunda olursa yahut bunu yapmaması erkeğin nefretine sebep olacaksa böyle bir emir verebilir ve kadının da itaat etmesi vaciptir.

İmam Humeynî,
A.Behçet,
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

M.142: Lezzet için bile olsa karı-koca arasında hangi uzuvla olursa olsun bedensel temas caizdir.

İmam Humeynî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikah, M. 19 ve 29.

M.143: Karı-koca bir birlerinden her türlü cinsel zevkler için faydalanabilirler.

İmam Humeynî,
A.Behçet,
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 144: Tahrik kastıyla bile olsa erkek veya kadın için tahrik edici sahneleri anlatmak caiz midir?

CEVAP: A.Tebrizî: Haram bir şey içermiyorsa sakıncası yoktur. İstifta.

A.Lenkeranî: Anlatan bizzat kadının veya kocanın kendisi olursa tahrik kastıyla sakıncası yoktur. İstifta.

KADIN İLE ERKEK İKİ YOLLA CÜNUP OLUR

1- Cinsel ilişki (cima) ile

2- Meninin çıkması ile

M.145: Karı-koca cinsel münasebette bulunur, sünnet yerine kadar veya daha fazla dâhil olursa, ister önden olsun ister arkadan, ister baliğ olsunlar ister olmasınlar meni çıkmasa dahi her ikisi de cünüp olurlar.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.349.
A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.352.
A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.355.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.350.
A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.364.

M.146: Sünnet yerine kadar dâhil olup olmadığında şüphe ederlerse, gusül vacip olmaz.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.350 ve *Urvetu'l- Vuska*, Faslun Fi Gusli'l Cenabet, M.9.
A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.353.
A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.356.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.351.
A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.365.

M.147: Kadın veya erkekten isteyerek ya da istemeyerek meni gelecek olursa ister dâhil olsun ister olmasın cünüp olmuştur.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.345, *Tahriru'l- Vesile*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, M.1; *Urvetu'l-Vuska*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, 2.Şart.

M.148: Meni kendi yerinden hareket eder ama dışarı çıkmazsa ya da insan meninin çıkıp çıkmadığında şüphe ederse ona gusül vacip olmaz.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.352; *Urvetu'l- Vuska*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, 1.Şart.
A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.355.
A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.358.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.353.
A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.367.

M.149: Erkeğin menisi kadından çıkarsa kadın cünüp olmaz. Ama kadın, erkeğin menisiyle birlikte kendi menisinin karışmış olduğunu bilirse bu durumda cünüp olur.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, M.1; *Urvetu'l-Vuska*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, 1.Şart.

SORU 150: Kadın cinsel ilişkiye girmeden cünüp olabilir mi? Cevabın olumlu olması durumunda ona gusül vacip olur mu?

CEVAP: Böyle bir şey mümkündür. Meninin çıktığına yakın ederse gusül de vacip olur. Yakın etmediği sürece vacip olmaz.

İstiftaat, c.1, s.50, soru: 89.

SORU 151: Bazen kadın, kocasıyla oynaşması sonucu neredeyse boşalacak gibi olup bedeni gevşiyor. Cünüp olduğunu düşündüğü bu durumdan sonra cenabet guslü ona vacip olur mu?

CEVAP: Boşaldığından emin olursa ve meni dışa çıkarsa gusül vacip olur.

İ. Humeynî: *İstiftaat*, c.1, s.53, soru: 104.

SORU 152: Meninin sıçramasını ve bedenin gevşemesini kadının cünüp olmasında şart bilmiyorsunuz, sadece meni rutubetinin şehvetle çıkmasını şart olarak buyurdunuz. Buna göre şehvet anında kadın ve erkekten gelen mezi adındaki rutubetle ne farkı vardır?

CEVAP: Ölçü, beraberinde meninin çıkmasına neden olan şehvettir ve bu diğer şehvetlerden farklıdır.

İ. Humeynî: *İstiftaat*, c.1, s.53, soru: 103.

SORU 153: Sabahleyin gusül için su bulamayacağını bilen kimse, buna rağmen eşiyle cinsel ilişkiye girebilir mi?

CEVAP: Sakıncası yoktur.

İ. Humeynî: *İstiftaat*, c.1, s.54, soru: 106.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.357'den faydalanılmıştır.

A.Tebri: *Tevzihu'l-Mesail*, M.359'dan faydalanılmıştır.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.354'den faydalanılmıştır.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.368'den faydalanılmıştır.

M.154: Gusül veya teyemmüm yapamayacak durumda olan bir kimse namaz vakti girdikten sonra günaha girme korkusu yoksa eşiyle cima yapamaz.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, M.3; *Urvetu'l-Vuska*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, M.80.

M.155: Gusül ve teyemmüm yapamayan biri, namaz vaktinin girmesinden sonra eşiyle cima yaparsa, kendisi için zararı olmayacaksa meninin çıkmasını engellemesini söylememiz uzak bir görüş değildir.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, M.3.

M. 156: Gusledemeyen ancak teyemmüm yapabilen birisi, namaz vakti girdikten sonra bile eşiyle cima yapabilir.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, M.3; *Urvetu'l-Vuska*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, M.8

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.357.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.359.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.354.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.368.

SORU 157: İnsan bir gecede birkaç defa eşiyle cima yapabilir mi?

CEVAP: Sakıncası yoktur.

İmam Humeynî: *İstiftaat*, c.I, s.74, soru: 177.

A. Behçet,

A. Tebrizî,

A. Lenkeranî,

A Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 158: Hamilelik döneminde cima yapmak caiz midir?

CEVAP: Hamilelik döneminde cimanın sakıncası yoktur.

İ. Humeynî: İstifta (*Risale-i Novin* adlı kitaptan naklen).

AÇIKLAMA: Cinsel ilişki kadın ve çocuk için tehlike oluşturmaz ve doktor da bunu men etmemiş ise sakıncası yoktur. Aksi halde caiz değildir.

SORU 159: Erkek, dâhil etmeden meninin gelmesine neden olacak kadar karısıyla sevişebilir mi?

CEVAP: Sakıncası yoktur.

İmam Humeynî: *İstiftaat*, c.I, s.74, soru: 177.

Ayetullah Behçet,

Ayetullah Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: İstifta.

KARI-KOCANIN CİMA YAPMASININ CAİZ OLMADIĞI DURUMLAR

1- Hayız halinde

2- Çok veya orta istihaze halinde, gusülden önce

3- Nifas halinde

4- Vacip oruç tuttuğu zaman

5- Cimanın onlara zararlı olacağı bir hastalık durumunda

6- Namaz vakitleri girdikten sonra gusül ve teyemmüm yapılamayacak hallerde

7- İtikaf halinde

8- Kadın dokuz yaşından küçük ise

9- İhram halinde

10- Hacda tavaf ve nisa namazını yerine getirmemişse.

SORU 160: Erkek veya kadın eşiyle cima yapmamaya yemin ederse bu yemin sahih midir?

CEVAP: A.Tebrizî: Cima yapmamaya dair kabul edilir herhangi bir sebep yoksa böyle bir yemin edemez. İstifta.

AÇIKLAMA: Yani kadın ve erkeğin haklarıyla çelişmez ve makul bir sebebi olursa böyle bir yemin edebilirler. Aksi halde yemin edemezler.

A.Lenkeranî: Sahih değildir. İstifta.

1- Hayız Dönemi

M.161: Kadın hayız halindeyken dâhil etmek, hem erkek için hem de kadın için haramdır. Sadece sünnet yerine kadar dâhil olsa ve meni gelmese dahi hüküm aynıdır. Hatta sünnet yerinden azda olsa dâhil etmekten sakınmak ihtiyatı vaciptir.

İmam Humeynî, A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M.5.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.450.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.426.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.456.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.451.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.438.

M.162: Cima halinde kadın hayız olursa, erkek hemen cimayı bırakmalıdır. Aksi halde ihtiyaten vacip olarak keffare vermesi gerekir.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M.5 vel5.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Fi Ahkâm' il Haiz, M.l'den önce ve M.5; *Tevzihu'l-Mesail*, M.459.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.459.

A.Tebrizî,

A.Mekarim Şirazî.

M.163: Kadının hayız olup olmadığı kesin olmayan ama şer'an kendisini hayız sayması gereken günlerde cima yapmak, hem erkeğe hem de kadına haramdır.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M.5.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.451.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.427.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.457.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.452.

SONUÇ: Misal ve örnek olarak on günden fazla kan gören bir kadın daha önce söylendiği gibi yakınlarının hayız günlerini hayız olarak saymalıdır ve kocası o günlerde onunla cima yapamaz.

M.164: İnsanın eşi hayız olduğunu ya da hayızdan temizlendiğini söylerse, aksi görülmediği sürece onun sözünü kabul etmek gerekir.

İmam Humeynî, A.Lenkeranî, A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M.4 ve 16.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.436.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.430.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.469.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.463.

SONUÇ: Kadın meyilli olduğu dönemlerde hayız olmadığını iddia eder ama kocası hayız olduğunu anlarsa veya bunun tam tersi durumda kadın daima hayız olduğunu iddia eder ama kocası yalan söylediğini bilirse mesela on günden fazla hayız olduğunu iddia ederse bu durumda kadının sözü geçerli değildir.

M.165: Karı-Koca, kadının hayız, olduğu zamanlarda birleşme olmaksızın diğer bütün cinsel zevklerden yararlanabilirler. Hatta boşalma gerçekleşse bile.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, 7. şart.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.459.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.441.

M.166: Hayız bir kadının, göbeğinden dizlerine kadar olan kısımlarından erkeğin cinsel zevk alması, üzerinde elbise olmadığı takdirde mekruhtur.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, 7. şart.

M. 167: Kadının hayızlı olduğuna hükmedilse veya hayız birinin terk etmesi gereken şeyleri yapmakla yükümlü olsa (yani ister hayızın terklerine ve istihaze amellerine veya ister hayızın terkine ve tahirin amellerine mecbur olsun) cinsel ilişki kadına ve erkeğe haramdır.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M.5.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.456'dan yararlanılmıştır.

SONUÇ: Saygı değer bayanlar, önce taklit ettikleri müçtehidin Tam İlmiyal'ine müracaat ederek kendi durumlarını belirlemeli, daha sonra bu ve bundan önceki hükümleri göz önünde bulundurarak eşleriyle olan münasebetlerini ona göre ayarlamalıdır.

SORU 168: Kadın hayız halinden temizlenir ancak henüz gusletmemiş olursa eşiyile cima yapabilir mi?

CEVAP: Mekruh olmasına rağmen gusülden önce eşiyile cima yapması caizdir.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.467, *Tahriru'l- Vesile*, Fi Ahkami'l Haiz, M.2.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M.5, 24, 28.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.473.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.467.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.449.

M.169: İhtiyaten vacip olarak, kadının hayızdan sonra (âdetinin kesin olarak bittiğini anlaması için) bir gün beklemesi gerektiği süre içinde, kocası onunla cima yapamaz.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Fi Tecavuzi'd-Dem Ani'l Aşere, M. 18.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.512.

SONUÇ: Örneğin adet günleri sayılı olan mesela altı gün olan bir kadın, adet gününden sonra da kan görececek olursa bir gün beklemelidir, o gün de eşiyle cima yapamaz. Aynı şekilde geçen hükmü göz önünde bulundurduğumuz takdirde şöyle bir sonuca varabiliriz: Kadın kan gördüğü günün on günden fazla olmadığını bilir veya on günden fazla sürüp sürmeyeceğinde şüphe ederse arada beklemesi gereken günden sonra da (yani sekiz, dokuz, onuncu günün gecesinde de) eşiyle cima yapamaz. On günden fazla kan göreceğini bilirse yedinci günden itibaren istihaze hükmünde olacaktır. Bu durumda ileride söylenecek şartlara uygun olarak kocasıyla cima yapılabilir.

2- Çok veya Orta İstihaze Halinde, Gusülden Önce

M.170: Kadın çok veya orta istihaze olursa vacip gıusüllerini yerine getirmediği sürece ihtiyat-i vacip olarak cima yapması caiz değildir.

İmam Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.428; *Tahriru'l- Vesile*, Fi Ahkami'l İstihaze, M.8.

İmam Humeynî, A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l İstihaze, M. 18.

A.Tebrizî, A.Mekarim Şirazî.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.429.

M.171: Erkeğin, istihaze olan karısıyla cima yapması ancak gusül etmesinden sonra helal olur. Namaz için vacip olan abdest almak, pamuk ve bezini değiştirmek gibi şeyleri yapmasa da helaldir. Ama ihtiyaten müstahap olarak abdest almalıdır.

İmam Humeynî,

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: Önceki kaynak.

M.172: İstihazeli kadın namaz vakitlerinin her birinde kocasıyla cima yapmak isterse, o namaz için gusül etmişse başka bir gusle gerek yoktur. Aynı gusül yeterlidir.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l İstihaze, M. 18.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.428; *Tahriru'l- Vesile*, Fi Ahkami'l İstihaze, M.8.

A.Tebrizî,

A.Mekarim Şirazî.

SONUÇ: Örneğin bir kadın çok istihaze olur ve öğle ile ikinci namazları için gusül etmiş olursa ve aynı şekilde cima yapmak isterse yeniden gusül etmesi gerekmez. Ama gece cima yapmak isterse yeniden gusül etmesi gerekir.

M.173: Erkek, kadın hayızlı iken onunla cima yaparsa günah işlediği gibi kefarete de vermesi gerekir. Ama o cimadan çocuk olursa helalzadedir.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Fi Ahkami'l Haiz, M.2, 3; *Tevzihu'l-Mesail*, M.451-452.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.453.
İmam Humeynî,
A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M.5.
A.Tebrizî,
A.Mekarim Şirazî.

M.174: Cima kefareti şöyle hesaplanır: Kadının hayız günleri üçe bölünse ve erkek birinci kısımda ön taraftan cima yaparsa ihtiyaten vacip olarak 18 nohut altın kefarete olarak fakire vermelidir. İkinci kısımda olursa dokuz nohut ve üçüncü kısımda olursa dört buçuk nohut altın vermelidir. Örneğin altı gün hayız olan bir kadınla kocası birinci ve ikinci günün gece ve gündüzünde cima yaparsa on sekiz nohut altın fakire kefarete olarak vermelidir. Üçüncü ve dördüncü günün gece veya gündüzünde cima yaparsa dokuz, beşinci ve altıncı günün gece veya gündüzünde cima yaparsa dört buçuk nohut altın kefarete olarak fakire vermelidir.

İmam Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.452; *Tahriru'l- Vesile*, Fi Ahkami'l Haiz, M.2-3.
A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.428.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.453.
A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.460.
İmam Humeynî,
A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M.5.

M.175: Erkek, haiz olan kadınla birkaç defa cima yaparsa ihtiyaten vacip olarak her cima başına kefarete vermelidir.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.458.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.458.
A.Tebrizî,
A.Mekarim Şirazî.

M.176: Hem birinci, hem ikinci ve hem de üçüncü kısımda hayızlı kadınla cima yapan biri her üç kefareti de vermelidir. Üç kefaretin toplamı otuz bir buçuk nohut altındır.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.456.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.462.
A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.456.
A.Mekarim Şirazî.

SORU 177: Hayızlı kadınla cima yapmanın haram olduğunu bilmiyordum. Geçmiş için keffare vermem gerekiyor mu?

CEVAP: Haram olduğunu bilmiyordusanız size keffare vacip olmaz.

İmam Humeynî,
A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M.5.

A.Tebrizî,
A.Mekarim Şirazî.

M.178: Keffareyi, sikke altın cinsinden vermek gerekli değildir. Ama onun parasını ödemek isterse sikke fiyatından vermelidir.

İmam Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.454.

M.179: Erkek kadının hayız olmadığı düşüncesiyle onunla cima yapar ve daha sonra hayız olduğunu anlarsa, erkeğe keffare vacip olmaz.

İmam Humeynî,
A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M. 13.

SORU 180: Erkek, karısı hayızlı iken onu cimaya zorlarsa hüküm nedir?

CEVAP: Bu zorlama kadına serbestlik tanımayacak kadar fazla olursa, kadına yönelik hiç bir sorumluluk yoktur.

A.Lenkeranî: İstifta.

SORU 181: Hayızlı bir kadın, kocasını cima yapmaya mecbur ederse hüküm nedir?

CEVAP: A.Lenkeranî: Erkeğin serbestliğinin elinden alınmasına neden olabilecek bir mecburiyet, genellikle uzak bir ihtimaldir. Ama teorik olarak böyle bir şey gerçekleşirse erkeğin hiçbir günahı yoktur. Ama ihtiyaten vacip olarak, *Tevzihu'l-Mesail*, M.453'te söylendiği gibi keffare vermelidir. İstifta

M.182: Keffare ödemek erkeğin sorumluluğundadır, kadına keffare yoktur. Kadın kendi isteğiyle de cima yapsa, haram işlemesine karşılık keffaresi yoktur.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Fi Ahkami'l Haiz, 2. meseleden sonra.
İmam Humeynî, A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, 6. meseleden sonra.

M.183: Maddî durumun zayıflığı nedeniyle keffare yükümlülüğü ortadan kalkmaz. Bilakis fakire sadaka vermeli ve ihtiyaten vacip olarak istiğfar etmelidir. Maddî durumu ne zaman düzelirse keffare vermelidir.

İmam Humeynî, A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M. 14.
İmam Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.461.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.461.

M.184: Keffarenin bir veya üç fakire verilmesi gerekir. Yine altının parasal değerinin ödenmesi caizdir. Parasal değer ölçüsü ödeme gününün fiyatıdır.

İmam Humeynî, A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M. 18.
İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Fi Ahkami'l Haiz, M. 6-7.

SORU 185: İnsanın eşi, hayızdan temizlendim derse ve gusül de yapmışsa, erkek onunla cima yaptıktan sonra hayızdan temizlenmediğini anlarsa, erkek veya kadının keffare vermesi gerekir mi?

CEVAP: Keffaresi yoktur.

İ. Humeynî: İstiftaat, c.1, s.75, soru: 179.

A.Lenkeranî: İstifta.

3- Nifas Hali

M.186: Kadın ve erkeğin nifas halinde cima yapmaları caiz değildir.

İmam Humeynî,

A. Lenkeranî,

A. Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M.20 ve Fi Ahkami'n Nifas, M.1.

İmam Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.513-514.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.441.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.519.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.513.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.488-489.

M.187: İhtiyaten vacip olarak erkek, kadının nifasdan sonra beklemesi gereken bir veya iki gün boyunca eşiyle cima yapamaz.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'l Haiz, M.5 ve 20.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 519'dan yararlanılmıştır.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.517 ve 519'dan yararlanılmıştır.

SONUÇ: Örneğin adet günleri sayılı olan mesela altı gün olan bir kadın, bu altı günü kendisi için nifas günü sayısı olarak da kabul etmelidir. Kanama o günlerden sonra da devam edecek olursa bir veya iki günü de beklemelidir. Bu durumda ihtiyaten vacip olarak erkek bu iki günde de onunla cima yapmaktan sakınmalıdır.

M.188: Beklemesi gereken iki günden sonra kadın kanamanın on günden fazla sürmeyeceğine emin olursa veya on günden fazla sürüp sürmeyeceğinde şüphe ederse on günü tamamlayacak olan günlerde eşiyle cima yapamaz.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ahkami'n Nifas, M.1.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.512 ve 519'dan yararlanılmıştır.

SONUÇ: Önceki meselede örnek verilen kadın kanamasının on günden fazla olmayacağından emin olur yahut on günden fazla sürüp sürmeyeceğinde şüphe ederse sekiz, dokuz ve onuncu gün ve gece eşiyle cima yapamaz. Ama on günden fazla kanama olmayacağını bilirse beklemesi gereken bir günün ardından istihaze hükmüne göre hareket etmelidir. Daha önce söylenen şartlara uygun olarak eşiyle cima yapabilir.

4- Vacip Oruç Tuttuğu Zaman

M.189: Karı-kocadan her ikisi veya her hangi birisi vacip oruç tutacak olursa bu durumda sünnet yerine kadar dâhil olur ve meni gelmese bile cima haramdır. Ama bu ilişkiden çocuk dünyaya gelirse helalzadedir.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.1584 ve 2462den yararlanılmıştır; *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu's Savm, Fi Ma Yecibu'l İmsaku Anh, M.3.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1291.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2471.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2528.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2106.

M. 190: Kadın veya erkeğin vacip oruç halindeyken cünüp olmasına neden olan her türlü şey bilerek yapıldığı takdirde haramdır. (M.145'te cünüp olma şekilleri anlatılmıştır)

İ. Humeynî: Önceki kaynak, *Tevzihu'l-Mesail*, M.349.

M.191: Kadın veya erkek, diğerinin oruçlu olduğunu bilmez veya unutursa ve diğeri de bir şey söylemezse oruç olmayan taraf için cima yapmanın sakıncası yoktur. Gerçi oruçlu olan için ameli olarak bu caiz değildir. Ama o da unutursa sakıncası yoktur. Ancak cima esnasında hatırlar veya oruçlu olduğunu anlarsa hemen cima halinden ayrılmalıdır.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el-Kavlu Fi Ma Yecibu'l İmsaku Anh, M.3.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1293.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1596

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1675

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1346

M.192: Boşalma kastı olmaksızın insanın eşine dokunması, öpmesi ve oynaşmasının sakıncası yoktur. Ama erkek veya kadın genellikle bu gibi durumlarda cünüp oluyorlar ise bu davranışlardan da sakınmaları gerekir.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el-Kavlu Fi Ma Yecib'l İmsaku Anh, M.4.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1295

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1604

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.353

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1664

M.193: Erkek, ramazan ayında oruçlu oldukları halde eşini cima yapmaya mecbur kılarsa haram bir fiil işlediği gibi iki keffare vermesi gerekir. Bir keffare kendi orucunu bir keffare de eşinin orucunu bozduğu için.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el-Kavlu Fi Ahkami'l İtikaf, M.4.

M.194: Her ikisi de cimaya meyilli olur ve Ramo zan ayında oruçlu oldukları halde cima yaparlarsa her biri birer keffare vermelidir.

İmam Humeynî: Aynı kaynak.

5- Cimanın Onlar için Zararlı Olduğu ve Doktorların Men Ettiği Haller

M.195: Kadının bir hastalığı olur ve doktor da ona cima yapmasını yasaklarsa bu durumda eşinin onunla cima yapması caiz değildir. Bunun tersi için de hüküm aynıdır.

İmam Humeynî: İstifta.

SONUÇ: Erkek de cimanın kendine zararlı olacağı bir hastalığa sahip olursa kadın, eşini cimaya zorlayamaz. Ama bu durumda erkeğin kendisi cimaya yönelirse kadının hiçbir sorumluluğu yoktur.

6- Namaz Vakitleri Girdikten Sonra Gusül ve Teyemmüm Yapılamayacak hallerde

M.196: Namaz vakti girdikten sonra gusül ve teyemmüm yapamayacak durumda olan kimse, eşiyle cima yapmamalıdır. Ama günaha düşme korkusu varsa yapabilir.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, M.3.

İ. Humeynî, A.Lenkeranî: *Urvetu'l-Vuska*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, M.8.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.359.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.354.

M.197: Namaz vakti girdikten sonra gusül ve teyemmüm yapamayan kimse eşiyle cima yaparsa kendisine bir zararı dokunmayacaksa meninin dışarı çıkmasına mani olmalıdır dememiz uzak bir ihtimal değildir.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Feslun Fi Gusli'l Cenabet, M.3.

7- İtikaf Halinde

M. 198: İtikâf halindeyken kadın ve erkeğe cima yapmak haramdır. Hatta şehvetle her türlü dokunma ve öpme bile haramdır.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el-Kavlu Fi'l İtikaf, M.1'den önce.

M.199: Birisi itikâf halindeyken cima yaparsa keffare vermelidir.

İ.Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el-Kavlu Fi'l İtikaf, M.4.

NOT: İtikâf halinde iken cima yapmanın haram olduğuna dair bir takım meseleler daha vardır. Bu kitabın özet olmasını ve daha gerekli konulara değinilmesini göz önüne aldığımız için onları nakletmiyoruz. Sayın okuyucular gerekli görürlerse *Tahriru'l- Vesile*, c.1., el-Kavlu Fi Ahkami'l-İtikâf veya taklit mercii müçtehitlerimizin diğer kitaplarına müracaat edebilirler.

8- Kadın Dokuz Yaşından Küçük İse

M.200: Erkeğin henüz dokuz (kamerî) yaşını tamamlamamış eşiyle cima yapması haramdır.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ma Yeteallaku Bi-Ahkami'd Duhul, 2. Fasıl, M.1.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1928.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2419 ve İstifta.

A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2478.

A.Mekarim Şirazî.

M.201: Erkek, henüz dokuz yaşını tamamlamamış eşiyle cima yaparsa, bu durumda kadın ifza¹⁹ olursa, erkeğe bu kadınla bir daha cima yapmak ebedi olarak haram olur. Erkek onun masraflarını daima karşılamalıdır, hatta kadın boşansa veya başka bir erkekle evlenmiş olsa bile.

İ. Humeynî: Aynı Kaynak.
A.Lenkeranî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2478.
A.Behçet.

M.202: Erkek eşinin dokuz yaşını doldurup doldurmadığında şüphe ederse onunla cima yapamaz.

İmam Humeynî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ma Yeteallaku Bi-Ahkami'd Duhul, 2.Fasıl, M.8.

9- İhram Halinde

M.203: İnsanın ihram halindeyken eşiyle cima yapması caiz değildir.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el Kavlu Fi Turuki'l İhram, 2.Şart; Menasik-u Hac, Fasıl 3, s.18, 2. şart, M.1.

M.204: İhram halinde şehvetle her türlü dokunma, öpme ve bakma caiz değildir.

İ. Humeynî: Aynı kaynak.

M.205: İhram halinde iken erkek bilerek cima yaparsa ve bunu yaparken eşini mecbur ederse, iki kefarete vermelidir. İkisi de razı olurlarsa her biri bir kefarete vermelidir.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el Kavlu Fi Turuki'l İhram, M. 4; *Menasik-i Hac*, 3. fasıl, s.112, M.11.

NOT: Kefaretin miktarı ve nasıl ödeneceği, bu ve bundan sonraki bölümlerde ki konular taklit mercii müçtehitlerin *Menasik* kitaplarında mevcuttur. Okuyucuların ihtiyaç duymaları durumunda o kitaplara müracaat etmeleri gerekir.

10- Hacda Nisa Tavafı ve Namazını Yerine Getirmeme Durumu

M.206: Kadın veya erkek hacca gider ve bilerek veya bilmeyerek nisa tavafı veya nisa namazını yerine getirmeyecek olurlarsa yahut yanlış yaparlarsa kadın ve erkek birbirlerine helal olmazlar. Kendileri veya naipleri tavaf ve namazı yerine getirmediği sürece cima ve diğer karı-koca ilişkileri onlara haram olur.

İ. Humeynî: Menasik-u Hac, s.342, M. 15-16.

SORU 207: Bir şahıs hacdan sonra evlenir ve çocuk sahibi olursa daha sonra hacdayken nisa tavafını yerine getirmediğini hatırlarsa kadın ve çocukların hükmü nedir? Tavaf konusundaki vazifesi nedir?

19- İfza: İdrar mecrasıyla rahim mecrasının bir olması ya da idrar mecrasıyla gait mecrasının bir olmasına denir.

CEVAP: Bilmediğinden ve cahillik nedeniyle olursa çocuklar helalzade hükmündedir. Ama nikâh akdi batıldır ve nisa tavafı yerine getirilmelidir. Tavaftan sonra nikâh tazeleyebilir.

İ. Humeynî: *Menasik-u Hac*, s.346, soru: 19.

HAMİLELİKTEN KORUNMA

M.208: Aşağıdaki şartlar altında çocuk sahibi olmaktan korunmanın sakıncası yoktur:

- 1- Daimi kısırlığa neden olmazsa
- 2- Korunma, haram bir fiile neden olmamalıdır.
- 3- Kocanın rızası olmalıdır.

İ. Humeynî: İstifta.

A.Mekarim Şirazî: İstifta.

A.Tebrizî, A.Lenkeranî.

SONUÇ: Örnek olarak avret mahalline bakmak ve dokunmak kocası dışındakiler için haram olduğundan, doktor kadın bile olsa bakma ve dokunmaya dayalı her metot haramdır ve caiz değildir.

SORU 209: Selamun Aleykum. Siz "IUD" kullanmanın caiz oluşu noktasında şöyle buyurmuştunuz: IUD kullanmak haram olan bakmayı ve dokunmayı gerektirirse caiz değildir." Buna göre IUD'nin kadının rahmine yerleştirilmesi tıbbi konulardan birisi olarak mı hesaplanır? Doktor veya kadının annesi veya mecburiyet durumunda erkek doktor diğer hastalıklarda yaygın olduğu gibi bu aleti yerleştirebilir mi? Yoksa hastalık konularından biri olarak hesaplanmaz ve sadece mahrem (koca) yoluyla mı bu alet yerleştirilebilir?

CEVAP: Bir fiilin kendisi düşük veya kısırlığa neden olmazsa sakıncası yoktur. Bakma ve dokunmanın haram oluşu ise kendi yerinde bakidir. Bu konuda ise mecburiyet söz konusu değildir. Çünkü diğer metotlarla da hamilelik engellenebilir.

İmam Humeynî,

A.Behçet,

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: İstifta.

SONUÇ: IUD vb. gibi araçlar rahimde nutfenin döllemesine mani olmaz. Bilakis nutfenin döllelenip cenin haline gelmesinden sonra rahime yerleşmesine mani olmaktadır. Gerçekte cenin düşürülmektedir. Bu yüzden böyle araçları kullanmak tümüyle caiz değildir. Zira bu araçlar nutfenin döllemesine mani olmayıp ceninin düşürülmesine neden olmaktadır. Cenini düşürmek haram olduğu gibi diye de gerektirmektedir.

SORU 210: Sperm rahimde döllelenir ama bir araç ya da başka bir yolla nutfenin rahme yerleşmesi engellenir ve sonuçta nutfe düşürülürse, bu fiil haram düşük hükmünde midir? Diyet verilmesi gerekir mi?

CEVAP: Bahsedilen fiil, haram düşük, hükmündedir. Diyeti ise ihtiyaten vacip olarak nutfe düşürme diyetidir. İstifta.

M.211: Kadının, kocasının izni olmadan hamilelikten korunması caiz değildir.

İ. Humeynî,
A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikah, Fi Ma Yeteallaku Bi-Ahkami'd Duhul, M.6.
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî

SONUÇ: Örneğin kocanın izni olmadan kadının gebelik önleyici hap ya da hamileliği önleyici diğer metodları kullanması caiz değildir.

SORU 212: Erkekten olan bir hastalık nedeniyle çocuk sahibi olması durumunda hastalık çocuğuna da bulaşacak olan bir kadın, kocasının izni olmadan hamileliğini önleyebilir mi? (Tabi kocasıyla olan cinsel münasebetlerine ters düşmemek kaydıyla; örneğin, hap kullanarak.)

CEVAP: A.Lenkeranî: Hastalığın bulaşacağını bilir ve bu hastalık tahammül edilemeyecek kadar zor olursa, sakıncası yoktur. İstifta.

A.Tebrizî: Kadın gebelikten korunabilir. İstifta.

M. 213: Kocanın izni olmadan kadının rahime boşalmaya mani olması haramdır. Bilakis kadın bu haram fiili işlerse, nutfe diyesini dahi ödemesi gerekir dememiz, uzak bir görüş değildir.

İmam Humeynî: *Urvetu'l-Vuska*, Fi Ma Yeteallaku bi Ahkami'd Duhul, M.6.

M.214: Kadının rızası olmadan, erkeğin rahim dışına boşalması veya eşinin hamile olmasına mani olacak herhangi bir yöntem kullanması mekruhtur. Ama kadın kötü dilli ise, çocuğuna süt vermiyorsa veya kısır, bu durumda erkeğin rahim dışına boşalması mekruh değildir.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'n Nikâh, M. 14.

İmam Humeynî,
A. Lenkeranî,
A. Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikah, Fi Ma Yeteallaku Bi-Ahkami'd Duhul, M.6.
A.Tebrizî: *Sıratu'n-Necat*, soru 796'dan faydalanıldı.

SORU 215: Hamilelikten korunmak için iki tarafında rızası gerekli midir? Yoksa sadece kocanın rızasını almak mı vaciptir?

CEVAP: Bu fiilde sadece kocanın rızası gereklidir. Gerçi erkeğin, eşinin rızası olmadan hamile kalmasına mani olması mekruhtur.

İ. Humeynî,
A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikah, Fi Ma Yeteallaku Bi-Ahkami'd Duhul, M.6.
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî.

SONUÇ: Erkek, eşinin hamile kalmasını ister, kadın istemezse, kadın gebeliğe mani olamaz. Ama kadın gebe kalmak ister kocası razı olmazsa haram bir fiile neden olmamak kaydıyla erkek istediği bir yöntemle eşinin hamile kalmasına mani olabilir. Gerçi bu da mekruhtur.

M.216: Mecburiyet söz konusu olmadığı takdirde, haram bir yolla gebeliğe mani olmak caiz değildir. Ama gebelikten korunmak haram değildir.

İmam Humeynî,

A.Behçet,

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: İstifta.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, Çeşitli Meseleler, M.1 1.

SONUÇ: kadın, rahim içine yerleştirilen araçlardan kullanmak için doktora giderse, doktor bayan bile olsa, kocasından başkasının avret yerine bakması haram olduğundan, bu iş caiz değildir. Yahut kadın veya erkek, doktora giderek rahim kordonlarını bağlatmak veya bunun gibi başka bir yöntem kullanmak isterlerse, haram bir işe sebep olduğundan dolayı caiz değildir. Ancak karı-koca herhangi bir şahsa müracaat etmeden bu yöntemlerden birini kullanarak gebeliğe mani olurlarsa daimi surette kısır olmamaları şartıyla, sakıncası yoktur.

SORU 217: Kadın hamilelikten korunmak için rahim kordonlarını sürekli olarak bağlatabilir mi? (yani daimi kısır olabilir mi?)

CEVAP: Zorunlu olmadığı sürece caiz değildir.

İmam Humeynî,

A.Behçet,

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: İstifta.

A.Tebrizî: *Sıratu'n-Necat*, soru. 874.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, Çeşitli meseleler, M.11.

SORU 218: Kadın hastalık nedeniyle avret mahallini doktora muayene ettirmek zorunda kalırsa, aynı zamanda hamileliği önlemek için kullanılan araçlardan rahme taktırabilir mi?

CEVAP: A.Tebrizî, A.Lenkeranî, A.Mekarim Şirazî: Daha fazla dokunma, bakma ve başka haram bir fiili yapmaya neden olmazsa sakıncası yoktur. İstifta.

SORU 219: Doktorlar bir kadına, hamile kalmak senin için hayati tehlike oluşturur, deseler bu durumda kadın, daimi olarak kısır olmasına ve başkasının onun avretine bakmasına da neden olsa, rahim kordonlarını bağlatabilir mi?

CEVAP: Uzman doktor bunu söyler ve onun söylediklerinden güven hâsıl olursa, sakıncası yoktur. Zaruret durumunda dokunma ve bakma caizdir.

İmam Humeynî,

A.Behçet,

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 220: Bir kadın, rahme hamileliği önlemek için yerleştirilen araçların kullanımını başkasının, onun avret mahalline bakma ve dokunmasına neden olması halinde caiz olmadığını bilmiyor idiye, hükmü öğrendikten sonra bu aracı çıkartmalı mıdır? Onu çıkartmazsa belli

aralıklarla muayene için doktora gitmelidir ve bu da haram bakışı içermektedir. Bu durumda hüküm nedir?

CEVAP: A.Lenkeranî: Onu çıkarmak gerekli değildir ama onu çıkarmadığı takdirde başkasının, onun avret mahalline bakmasına neden olacaksa, aracın çıkarılması gereklidir. İstifta.

A.Mekarim Şirazî: Onu çıkarmak mecburiyet içermezse olduğu gibi kalabilir. Daha sonra zaruret halinde çıkarabilir. İstifta.

SORU 221: Beş çocuğa sahip olan bir kadın hap, iğne vb. gibi hamileliğe mani olan normal yöntemlerle korunamadığı takdirde, rahim kordonlarını bağlatarak korunabilir mi?

CEVAP: Spermin dölllenmesine mani olmak organın bozulmasına ve daimi surette kısırlığa neden olmazsa, kocasının izniyle sakıncası yoktur. Ama haram bakış ve dokunuştan sakınmak gerekir.

İ. Humeynî: *Risale-i Novin*, s. 100.

SORU 222: Ben on çocuk sahibiyim, çocuklarımın çokluğu nedeniyle birçok zorluk yaşıyorum bu nedenle rahim kordonlarımı bağlatmak istiyorum bu şer'an caiz midir?

CEVAP: Daimi kısırlığa ve organın bozulmasına neden olmaz, kocanın da izni olursa haram bir fiili içermediği takdirde sakıncası yoktur.

İmam Humeynî: İstifta.

SORU 223: Bir kadın masraflarını karşılamakta zorlandığı birkaç çocuğa sahip olur ve onları terbiye ve yetiştirme bakımından da zorluk çekerse gebeliğe mani olmak için "IUD" kullana bilir mi? Şunu da bilmektedir ki bu araç, erkek veya kadın doktor tarafından yerleştirilecek ve haram bakışı da gerektirecektir.

CEVAP: Caiz değildir.

İmam Humeynî: İstifta.

A.Tebrizî: *Siratu'n-Necat*, soru. 873.

SORU 224: Bir şahıs ameliyat olarak kendisini kısırlaştırmıştır. Şimdi bu fiilin bir organın zayi edilmesi ve bedene zarar verme olduğunu, aynı zamanda da haram olduğunu anlamıştır. Şimdi kendisini tedavi ederek mümkün olursa ilk haline geri dönmesi vacip midir?

CEVAP: Bu mümkün ise, ihtiyata en uygun olan, tedavi olmaktır. Zira zarar halinde baki kalmak da haramdır. Kendine geçici veya devamlı olarak zarar vermek haramdır.

İmam Humeynî: *Ahkam-i Pezeşkan*, s.55'ten yararlanılmıştır.

DÜŞÜK YAPMAK (KÜRTAJ)

M.225: Mecburiyet olmadığı sürece kim olursa olsun ve hangi vesileyle olursa olsun cenini düşürmek caiz değildir.

İmam Humeynî,

A.Behçet,
A.Tebrizî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

SORU 226: Sperm döllandikten sonra onu yok etmek caiz midir?

CEVAP: Döllandikten sonra caiz değildir.

İmam Humeynî: *Ahkam-ı Banuvan*, s.95.
Ayetullah Behçet,
Ayetullah Tebrizî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: İstifta.

M.227: Anne, zaruret hali dışında çocuğunun düşmesine neden olan bir iş yaparsa, haram bir fiil işlediği gibi, onun diyetini de ödemelidir. Ve o diyetten anneye, miras unvanında hiçbir şey ulaşmaz.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'd Diyat, el- Kavl-u Fi'l Levahik, M.5.

SORU 228: Bir kadının hamileliğinin üzerinden bir buçuk ay geçmektedir. Doktorlar hamileliğin anne hayatı için tehlike oluşturduğunu ve felç olacağını söylüyorlar. Bu durumda ki bir anne için çocuk düşürmek caiz midir?

CEVAP: Anne için hayati tehlike söz konusu ise cenine ruh verilmeden önce düşürülmesi caizdir.

İmam Humeynî: *Ahkam-i Banuvarı*, s.97.
A.Behçet,
A.Tebrizî.

SORU 229: Doktorlar, kürtaj yapılmazsa doğum esnasında ya anne ya da çocuk ölecektir, derlerse cenin doğumdan önce aldırılabilir mi?

CEVAP: Anne için hayati tehlike söz konusu ise cenine ruh verilmeden önce, aldırılması caizdir.

İmam Humeynî: *Ahkam-ı Banuvarı*, s.97.
A.Mekarim Şirazî,
A.Lenkeranî.

SORU 230: Cenine ne zaman ruh verilir?

CEVAP: A.Lenkeranî: Cenin dört aylıkken ruh verilir. İstifta.

A.Mekarim Şirazî: Meşhur olan görüşe göre dört ay civarında ruh verilir ve hareket etmeye başlar. İstifta.

A.Tebrizî: Ruh verilmesi dört ay tamamlandıktan sonradır. İstifta.

SORU 231: Hamilelik bir kadın için zarar oluştursa cenini üç haftadan önce aldirabilir mi?

CEVAP: Anne için hayati tehlike oluştursa, ruh verilmeden cenini aldirabilir.

İmam Humeynî: *Ahkam-ı Banuvarı*, s.97.

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî.

SORU 232: Rahimdeki çocuğu korumak vacip midir? Yani anne, çocuğun sağlık durumu için gerekli olan tüm önlemleri almalı mıdır?

CEVAP: A.Lenkeranî: Örf'e uygun olarak normal ve yapılması gerekenleri yapmalı ve bunlara riayet etmelidir. İstifta.

A.Mekarim Şirazî: Zorluk ve sıkıntıya neden olmayacak şekliyle gereklidir. İstifta.

SORU 233: Doktorlar anne rahmindeki çocuğun zekâ açısından geri kalmış (spastik) olduğunu veya bedeninde eksiklik olduğunu söylerlerse kadın, kürtaj ya da çocuğun düşmesine neden olabilecek başka bir şey yapabilir mi?

CEVAP: A.Mekarim Şirazî, A.Lenkeranî: Caiz değildir. İstifta.

SORU 234: Doktorlar çocuğun sağlığı ve düşmemesi için anneye bir ilaç verirlerse, kadın çocuğun düşmesi kastı ile bu ilacı kullanmayabilir mi? (Bu durumda çocuk doğal olarak düşecektir.)

CEVAP: A.Lenkeranî: Çocuğun düşmesi annenin yaptırımıyla gerçekleşirse caiz değildir. İstifta.

A.Mekarim Şirazî: Caiz değildir. İstifta.

SORU 235: Bir anne, çocuğunu düşürmek için bir şey yapmaz ama gerekli önlemleri de almazsa gereğince dikkat etmediğinden çocuğun düşmesine neden olursa bu haram mıdır?

CEVAP: A.Lenkeranî: Çocuğun düşmesi annenin yaptırımıyla gerçekleşirse bu, haramdır. İstifta.

A.Mekarim Şirazî: Ceninin korunmasında gerektiği gibi davranmamışsa anne sorumludur. İstifta.

SORU 236: Rahme yerleştirilen araçların ceninin düşmesine neden olduğu söylenmektedir. Yani sperm döllendikten sonra bu araç spermin rahme yerleşmesine mani olduğundan, cenin düşmektedir. Soru şu: Bir kadın muayyen bir hususta nutfenin düşeceğini bilir veya genellikle birkaç gün sonra nutfenin düştüğünü anlarsa bu durum haram yolla cenin düşürmek hükmünde midir?

CEVAP: A.Tebrizî: Kadın baştan biliyorduyorsa caiz değildir. Ama her halükarda nutfe diyesi ödemesi gerekir. *Siratu'n-Necat*, soru: 909.

SONUÇ: Kadın örneğin helal yolla rahim içi araçları kullanırsa her nutfenin düşmesi için bir diye ödemelidir. Ama ceninin düşüp düşmediğini anlamazsa diye vacip değildir.

SORU 237: Doktor annenin hayatta kalması için çocuğun alınması gerektiğini aksi halde çocuk alınmazsa doğum esnasında annenin öleceğini söylemektedirler. Bu durumda çocuğun öldürülmesi caiz midir?

CEVAP: A.Tebriẓî: Özel bir ilaçla bile olsa annenin çocuğu düşürmesi caizdir. Daha sonra doktorlar çocuğu anne rahminden çıkarır. Bu durumda düşme işlemi çocuğa ruh verilmeden önce olursa annenin diye ödemesi gerekmez. Ama ruh verildikten sonra olursa, anneye veya çocuğu alan kimseye diye ödemesi vacip olur. *Sıratu'n-Necat*, soru: 914.

SORU 238: Ceninin düşürülmesinin caiz olduğu yerlerde annenin mi çocuğu düşürmesi gerekir? Yoksa başka bir şahısta bunu yapabilir mi?

CEVAP: A.Tebriẓî: İhtiyaten vacip olarak başka bir şahıs düşürme işini yapamaz. *Sıratu'n-Necat*, Soru: 913.

M.239: Çocuk düşürmek haram olduğundan bazı durumlarda düşük yapmak sadece diye verilmesini gerektirir. Ama aşağıdaki durumlarda diyete ilave olarak kefarete de verilmesi gerekir:

a) Cenini düşürmek kasıtlı veya kasta benzer bir durumda ruh verilmeden önce olursa ve yine aynı şekilde ruh verildikten önce veya sonra, hata ile düşürülecek olursa sadece diye verilmesi vaciptir.

b) Cenineruh verildikten sonra bizzat kendi teşebbüsüyle düşürürse, diyete ilave olarak kefarete de vacip olur.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitabu'd Diyat, Fi Diyeti'l Cenin, s.597 ve Kefferatu'l Kati, s.606.

SUNİ DÖLLENME

M.240: Erkeğin menisini şırınga vb. gibi araçlarla eşinin rahmine yerleştirmenin sakıncası yoktur. Ama haram olan ön hazırlıklardan sakınmak gerekir. Buna göre eşinin rızasıyla bu işi kendi yapar ve kendi menisini helal yolla elde ederse sakıncası yoktur.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2874, *Tahriru'l- Vesile*, c.2, Yeni Meseleler, et-Telgih ve't Tevlid, M.1.

Ayetullah Tebriẓî: *Sıratu'n-Necat* soru. 965.

A. Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2441-2442'den yararlanılmıştır.

SONUÇ: Erkek kendi menisini istimna (mastürbasyon) yoluyla elde ederse ya da kadının rahmine kocası dışında başka bir erkeğin menisi şırınga edilirse veya buna benzer durumlarda haram bir fiil söz konusu olduğundan, döllenme caiz olmaz.

M.241: Yabancı bir erkeğin menisini yabancı bir kadının rahmine yerleştirmek kadının izni olsa da olmasa da, kocası olsa da olmasa da, yine kocasının izni olsa da olmasa da, yabancı erkek akrabası olsun ya da olmasın caiz değildir.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2876; *Tahriru'l- Vesile*, Yeni Meseleler, et Telgih ve't Tevlid M.1.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2443.

A.Tebriẓî: *Sıratu'n-Necat*, soru: 996.

SORU 242: Erkek, bir kadınla evlenir ve birkaç yıl çocuk sahibi olmazlarsa, doktora gitmeleri durumunda doktorun başka bir erkeğin menisini şırınga yoluyla kadının rahmine yerleştirmesi mümkündür ve çocuk başka bir erkekten olmuş olacak. Acaba bu iş doğru mudur?

CEVAP: Caiz değildir.

İmam Humeynî: İstiftaat c.2, s.44, soru: 122.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2443'ten yararlanılmıştır.

M.243: Döllenme olayı haram yolla yapılacak olursa, mesela yabancı birisi kocanın menisini eşinin rahmine yerleştirirse veya meni haram yolla (mesela istimna yoluyla) elde edilecek olursa ve bundan da bir çocuk dünyaya gelirse, çocuk onlara aittir, tıpkı doğal yolla dünyaya gelen çocuk gibi. Gerçi haram yol takip ettikleri için günah işlemiş olurlar.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, c.2, Yeni Meseleler, et Telgih ve't Tevlid M.1 ve *Tevzihu'l-Mesail*, M.2875.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2442.

M.244: Erkeğin spermi ile kadının yumurtalarını dışarıda dölleyecek olurlarsa ve daha sonra da meydana gelen nutfeyi kadının rahmine yerleştirirlerse sakıncası yoktur. Ancak haram olan ön hazırlıklardan da kaçınılmalıdır.

İ. Humeynî, Aynı kaynak ve İstifta.

A.Mekarim Şirazî: Aynı kaynak.

SORU 245: Bazı doktorlar bir kadının çocuk sahibi olabilmesi için şöyle yapıyorlar: Önce erkeğin spermini elde ediyor sonra bir tüp içerisinde kadının yumurtalarıyla döllüyorlar. Daha sonra meydana gelen nutfeyi kadının rahmine yerleştiriyorlar. Bu zaman içerisinde çok miktarda nutfe de zayi olmaktadır Acaba buna göre:

a) Bu fiil caiz midir?

b) Zayi olan nutfe miktarı dikkate alınırsa, bu miktar için diyet ödemek gerekir mi?

c) Aynı nutfeyi dondurarak korunmaya alıp başka bir kadının hamile kalması için kullanmak caiz midir?

CEVAP: Ayetullah Tebrizî:

a) Bu iş, harama mürtekeb olmadan yapılıyorsa sakıncası yoktur.

b) Diyet yoktur.

c) Caiz değildir.

Siratu'n-Necat, soru 965 ve 966'dan yararlanılmıştır.

SORU 246: Son zamanlarda erkek ve kadının nutfelerini rahimin dışında birleştirmekte ve daha sonra kadının rahmine yerleştirmektedirler. Buna göre:

a) Bu fiil caiz midir?

b) Bu fiil kadın veya erkeğin avret mahalline başkasının dokunma veya bakmasını gerektirirse caiz midir?

c) Başka bir yolla çocuk sahibi olma şansları yoksa hüküm nedir?

CEVAP: A.Lenkeranî:

a) Sakınca yoktur.

b) Bakma ve dokunma caiz değildir.

c) Çocuk sahibi olmamak evliliğin bitmesine veya sarsılmasına neden olacaksa, sakıncası yoktur. İstifta.

A.Tebrizî: Bu fiil haddi zatında caizdir. Haram bir fiili kapsar veya haram bir fiille olması gerekirse, mesela yabancı biri bakmak veya dokunmak duru- mundaysa caiz olmaz, o fiil haramdır. Çocuk sahibi olmamak ise cevaz getirmez. İstifta.

CİMANIN MÜSTAHAPLARI

M.247: Cimanın müstahapları şunlardan ibarettir:

Cima esnasında besmele söylemek. Zira şeytandan korunmayı sağlar.

Allah'tan temiz, mübarek ve sağlıklı evlat istemek ve şu duayı okumak:

"Bismillahirrahmânirrahîm, ellezî lâ ilâhe illâ huve bedîu's semâvâtî ve'l arz. Allahumme in qazeyte minnî fi hâzihi'l leyle ti halifeh, fela tec'al li's şeytânî fihi şereken ve la nasîben ve la hazzan, vec'alhu muminen muhlisen musaffen mine's şeytânî ve ricizih, celle senâuk."

[Rahman ve rahim olan Allah'ın adıyla, öyle bir Allah ki ondan başka ilah yoktur, göklerin ve yerin yaratıcısıdır. Allah'ım, bu gece benden bir halef (çocuk) olmasını hükmettiysen, onda şeytan için bir ortaklık, nasip ve pay kılma. Onu mümin, ihlâs sahibi, şeytandan ve kötülüklerinden arınmış kıl, ey övülmesi ulu olan Allah'ım.]

Abdestli olmak, özellikle de kadın hamileyse

Cimadan önce oynamak

Sabırlı davranıp acele etmemek

Pazar, pazartesi, çarşamba ve perşembe günü gece vaktinde cima yapılması

Perşembe günü öğle vakti cima yapılması

Cuma günü öğlen ve ikindiden sonra cima yapılması

Cimanın kapalı mekânda olması

Kadının cimaya istekli olduğu zaman cima yapılması

Ramazan ayının başlangıcının bir gece öncesinde cima yapmak müstahaptır.

Kadının düğünden sonra ki hafta da süt, sirke, kavun ve ekşi nar yememesi müstahaptır.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitab'un Nikah, M.8.

İmam Humeynî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikah, M.10-11, 18, 20.

CİMANIN MEKRUHLARI

M.248: Cimanm mekruhları şunlardan ibarettir:

Ayın tutulduğu gece cima yapmak

Güneşin tutulduğu gün cima yapmak

Güneş batarken, havadaki kızılık gidinceye kadar cima yapmak

Ramazan ve kurban bayramının bir önceki gecesi cima yapmak

Yolculuk esnasında gusül için su olmazsa cima yapmak

Her iki tarafta tamamen çıplakken cima yapmak

İhtilam halinde gusülden önce cima yapmak. Ama ara vermeden birkaç defa cima yapılırsa sakıncası yoktur mekruhta değildir.

Bir çocuğun bakması durumunda cima yapmak

Kibleye karşı cima yapmak

Kibleye sırtını dönerek cima yapmak.

Gemide cima yapmak

Açık havada cima yapmak

Yemekten sonra tok kamına cima yapmak

Ayakta cima yapmak

Meyve veren ağacın altında cima yapmak

Kadın ve erkeğin aynı bezle temizlenmesi

Evin üzerinde cima yapmak

Üzerinde veya parmağında Allah'ın zikrinin yazılı olduğu ve Kur'an ayetlerinden yazılı olan bir yüzük bulundurmak.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Kitab'un Nikah, M.8. İmam Humeynî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikah, M.1 1.

6. BÖLÜM

ANNE-BABA VE ÇOCUKLAR

M.249: Çocuk doğarken anneye yardım eden (doktor, ebe, hemşire vb.) kimselerin kadın olması vaciptir. Zaruret durumunda veya kadın bulunmaması durumunda erkek olabilir. Doğum esnasında zaruret olmasa dahi kocanın eşinin yanında bulunmasının sakıncası yoktur.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el-Kavlu Fi Ahkami'l Viladet, M.1.

A. Behçet,

A. Tebrizî,

A. Lenkeranî,

A. Mekarim Şirazî: İstifta.

M.250: Çocuğu sünnet ettirmek vaciptir. Çocuğu doğumunun yedinci günü sünnet ettirmek müstahaptır. Ama gecikirse sakıncası yoktur. Buluğ zamanına kadar sünnet olmazsa, buluğ zamanından sonra çocuğun kendisine sünnet olmak vaciptir.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Nikâh, el-Kavlu Fi Ahkami'l Viladet, M.4.

M.251: Bir çocuk sünnet olmuş bir vaziyette dünyaya gelirse, onun tekrar sünnet edilmesi vacip değildir.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Nikâh, el-Kavlu Fi Ahkami'l Viladet, M.8.

M.252: Çocuğu sünnet edecek olan kişinin Müslüman olması vacip değildir. Kâfir bile sünnet etse sakıncası yoktur.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Nikâh, el-Kavlu Fi Ahkami'l Viladet, M.7.

ÇOCUĞUN DOĞUMUYLA İLGİLİ MÜSTAHAPLAR

M.253: Çocuğun doğumundan sonra aşağıdaki işleri yerine getirmek müstahaptır;

Zararı olmayacaksa doğumdan sonra çocuğu yıkamak

Çocuğun sağ kulağına ezan, sol kulağına ikame okunması

Damağına Fırat suyu ve İmam Hüseyin (a.s.) türbetinden sürmek.

Çocuğa güzel isim koymak

Allah'a kulluk ifade eden isimlerden konulması daha iyidir. Ör. Abdurrahim, Abdurrahman vb. veya peygamber isimlerinden konulması ki bunların da içinde Muhammed ismi en güzeldir.

Çocuğun doğumundan yedi gün sonra saçlarını tıraş etmek ve saçları ağırlığınca altın veya gümüş sadaka vermek.

Yedinci gün sünnet ettirmek.

Doğduğu gün veya birkaç gün sonra velime yemeği vermek. (Doğum velimesi ile sünnet velimesini birleştirip aynı zamanda verilebilir)

Çocuğun anne sütüyle beslenmesi.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Nikâh, el-Kavlu Fi Ahkami'l-Viladet, M.2, 3, 14.

M.254: İster erkek olsun ister kız, çocuk için önemle vurgulanan sünnetlerden birisi de akikadır. Akika, aşağıdaki şartlar da dikkate alınarak inek, koyun veya deve kurban etmek anlamındadır:

Erkek çocuk için erkek hayvan, kız çocuğu için dişi hayvan kesmek müstahaptır.

Kurban kesmek yerine, onun parası sadaka olarak verilemez.

Akikanın, çocuğun doğumunun yedinci günü olması müstahaptır. Ama herhangi bir mazeret ya da meseleyi bilmemek yüzünden akika yapamazsa, doğumdan sonra herhangi bir gün bunu yapabilir.

Anne-baba çocuk buluş yaşına ulaşınca kadar akika kesmezlerse, çocuk buluşa erdikten sonra kendisi kesebilir.

Bir şahsa ömrünün sonuna kadar akika kesmezlerse, ölümünden sonra varislerin akika kesmeleri müstahaptır.

Kesilen hayvanın bir budunu ya da kolunu çocuğun ebesine vermek müstahap ise de dörtte birini vermek de müstahaptır. Çocuğun ebesi yoksa aynı miktarı, sadaka vermesi için çocuğun annesine vermek müstahaptır.

Etin parça parça edilmiş veya pişirilmiş olarak sadaka verilmesi hususunda fark yoktur. Bir grup mü'mini davet ederek o yemekten ikram edebilirler. Davetlilerin on kişiden az olmaması daha iyidir. Ama ne kadar fazla olursa o kadar iyi olur.

Davetlilerin akikadan yemeleri ve daha sonra çocuğa dua etmeleri müstahaptır.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Nikâh, el-Kavlu Fi Ahkami'l Vilade, M.9-10.

ÇOCUĞUN BESLENMESİ

M.255: Çocuğun beslenmesi sadece anne sütüne bağlı değilse, annenin ister ücretle ister ücretsiz olsun çocuğuna süt vermesi vacip değildir. Buna göre çocuğu süt tozuyla veya sütanneyle veyahut da inek sütü ve koyun sütü ile beslemek mümkün olur da bunun, çocuk için herhangi bir zararı olmazsa, çocuğa süt vermek anneye vacip olmaz.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Nikah, el Kavlu Fi Ahkami'l Viladet, M.11.

M.256: Çocuğun beslenmesi sadece anne sütüyle sınırlı olursa (mesela diğer kadınların sütü çocuğa zararlı olur ya da bulunmazsa) anne, çocuğa süt vermek için ücret isteyebilir. Baba, çocuğun (varsa) kendi malından vermesi gerekir. Çocuğun kendi malı yoksa baba kendisi ödemelidir. Çocuğun babası yoksa büyük babadan talep edilir. Onlar da olmaz yahut ödeyecek durumları yoksa çocuğun beslenmesi annenin sorumluluğundadır. Ya bizzat kendi süt vermeli ya da bir sütanne istihdam etmelidir. Her halükarda bu çocuğun nafakası annesine aittir.

İmam Humeynî: Aynı kaynak.

M.257: Gücü olma durumu ve zaruret olmaması halinde anne en az yirmi bir ay çocuğa süt vermelidir. Gerçi çocuğun anne sütüyle tam olarak beslenmesi iki yıl yani yirmi dört aydır.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Nikah, el-Kavlu Fi Ahkami'l Viladet, M. 15.

A.Tebrizî,

A.Mekarim Şirazî.

SONUÇ: Çocuğa süt veren kimsenin veya annenin, yirmi bir aydan az süt vermesi caiz değildir. Ama gücü olmazsa ya da bir zorunluluk söz konusu olursa, zaruret miktarınca ve imkânlar dâhilinde çocuğa süt verilmelidir.

M. 258: Çocuğun beslenmesi anne sütüne bağımlı olmazsa, anne sütüyle beslenmesi müstahaptır. Zira anne sütü diğer besinlere oranla daha bereketlidir. Şerafet ve temizlik gibi başka bir öncelik söz konusu olmamak kaydıyla.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Nikâh, el Kavlu Fi Ahkami'l Viladet, M. 14.

A.Tebrizî,

A.Mekarim Şirazî.

ÇOCUĞUN KORUNMASI

M.259: Çocuğun ömrünün ilk iki yılında bakım ve terbiyesi annenin sorumluluğundadır. Daha sonrasında yedi yaşına kadar bakım ve terbiyesi erkek çocu- ğuysa babanın, kız çocuğu ise annenin sorumluluğundadır. Yedi yaşından sonra buluş çağma kadar ister erkek ister kız olsun, babanın sorumluluğundadır. Buluş çağından sonra ise çocuğun kendisine aittir.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Nikah, el-Kavlu Fi Ahkami'l Viladet, M. 16.

A.Behçet,

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî.

M.260: Bakım ve koruma müddeti içerisinde an- ne-babadan herhangi birisi çocuğunu görmek, ona bir şey vermek ya da bir zorluk ve sıkıntısını gidermek veya bir müddet beraber kalmak isterlerse, diğeri buna mani olmamalıdır.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1986.

M.261: Sorumluluk sırası gelmeden önce anne veya babadan birisi ölecek olursa, bakım ve sorumluluk hakkı hayatta olana mahsus olur. Ölenin vasisinin veya yakınlarının hakkı yoktur. Babanın ölümünden sonra anne evlenirse bakım ve eğitim hakkı belirsizdir. Anne-babadan sonra sorumluluk hakkı olan kimsenin rızasını almak ihtiyata daha uygundur.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1987.

M.262: Çocuğun tüm masrafları babaya aittir. Baba fakir ya da ölmüş olursa, bu durumda babanın babasına aittir. O da yoksa giderler anneye aittir. Anne de ölmüş ya da masraflarını karşılayamayacak kadar fakir ise, annenin babasına ve sonra annenin annesine ve onlardan sonra annenin dedesine aittir ve bu tertipte gider.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Nikâh, el-Kavlu Fi Nafakati'l Ekrab, M. 12.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2836.

M.263: Çocukların nafakası babaya vaciptir. Muhalefet ederse günah işlemiş olur. Ama nafaka borç halini almaz.

İ. Humeynî: *İstiftaat*, Gasp, c.2, soru: 64.

SONUÇ: Bir baba çocuklarının nafakasını birkaç gün ödemez veya gereğinden az öderse günah işlemiş olur. Ama vermediği miktar borç olarak babaya sayılmaz. Bu nedenle çocuklar onu babadan talep edemez.

M.264: Anne-baba kendi masraflarını temin edemezlerse onların nafakaları fakir olmamaları halinde ister kız olsun ister erkek çocuklarına aittir. Onlarda fakir olursa çocuklarının oğluna aittir, onun da imkânı yoksa çocuklarının kızının sorumluluğundadır. Sıralama bu şekilde devam eder. Her derecede birkaç evlat varsa nafaka onlar arasında taksim edilir.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Nikah, el-Kavlu Fi Nafakati'l Ekrab, M. 12.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2835.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M. 1989.

SONUÇ: Anne-baba kendi masraflarını karşıla- yamıyorsa ve mesela üç çocukları varsa, anne- babanın nafakası eğer ödeyecek güçleri varsa, bu üç evlat arasında eşit olarak taksim edilir. İçlerinden birisinin gücü yoksa sorumluluğu ortadan kalkar. Diğer iki evlat nafakayı ödemelidir. Diğer mertebelerde de durum aynıdır.

SORU 265: Babanın çocuğuna harçlık verdiği zaman, onu nerede nasıl harcanması hususunda babanın rızası şart mıdır? Gayri İslami yönde harcama söz konusu olmamak kaydıyla.

CEVAP: Parayı çocuğa bağışlarsa, helal yolda harcama hususunda özgürdür. Ama babanın rızasının olması daha iyidir.

İ. Humeynî: *İstiftaat*, c.1, s.328, soru: 7.

M.266: Anne-baba, çocukların izni olmadan onların yiyeceğinden yiyebilirler. Razi olmadıklarını bilmedikleri takdirde evlatlar da anne-babanın yiyeceklerinden yiyebilirler. Mutlaka razı olduklarını bilmeleri gerekmez.

İmam Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, Etime ve'l-Eşrebe, M.29.

M.267: Önceki meseleye göre genellikle özel misafir veya önemli kimseler için saklanan yiyeceklerden yemek ihtiyaten caiz değildir. Yiyebilmeleri için yiyecek sahibinin razı olduğunu bilmeleri gerekir.

İmam Humeynî: Aynı kaynak.

EVLATLARA HEDİYE VERMEK

SORU 268: (Getirilen paranın anne veya evlada mahsus kılınmamış olması durumunda) Anne-baba çocuğa hediye olarak getirilen parayı harcayabilirler mi?

CEVAP: A.Tebrizî: Anne veya çocuğa mahsus olduğu belirtilmezse harcayabilirler. İstifta

A.Lenkeranî: Zahiren sakıncası yoktur. Ama ihtiyaten o parayı çocuk için harcamaları gerekir. İstifta.

M.269: Baba bir şeyi çocuklarına hediye olarak verirse onu bir daha geri alamaz.

İmam Humeynî: İstiftaat, Hibe, c.2, soru: 13.

Ayetullah Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, Çeşitli Meseleler, M.17'den yararlanılmıştır.

M.270: Hediye verirken evlatlar arasında fark gözetmek mekruhtur. Hatta fitne, düşmanlık, kin vb. gibi şeylere neden olursa haramdır.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el Hibe, M.22.

M.271: İnsanın, diğerlerinden farklı olarak üstün ve mümtaz bir takım özellikleri olan çocuğa diğerlerinden daha çok hediye vermesi müstahaptır. Ama fitneye, düşmanlığa ve kine neden olmaması şartıyla.

İmam Humeynî: Aynı kaynak.

SONUÇ: Son iki mesele dikkate alındığında çocukların hepsi aynı seviyede ise onlar arasında fark gözetmek mekruhtur. Ama bazılarının üstün özellikleri varsa onlara daha çok hediye vermek müstahaptır. Ama bu durum fitne, kin ve düşmanlığa neden olacaksa genel olarak onlar arasında ayırım yapmak haram olur.

ADAK, AHİT VE YEMİN

M.272: Adak ve ahit konusunda çocuğun, babasından izin alması vacip değildir. Babanın da adak ve ahdini yerine getirmesinde çocuğa mani olma hakkı yoktur.

İ. Humeynî: *Tahriru'l-Vesile*, el-Kavlü Fi'n Nezir, M.3; *İstiftaat*, Nezir, c. 2, soru: 12.

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî.

M.273: Çocuk babasının izni olmadan yemin ederse, yeminin sahih olması uzak bir ihtimal değildir. Ama ihtiyat terk edilmemelidir.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2673.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2682.

A.Behçet, A.Mekarim Şirazî.

M.274: Baba, çocuğunu yemin etmekten men ederse, onun yemini sahih değildir.

İ. Humeynî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2672.

A.Behçet: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2123.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2681.

A.Mekarim Şirazî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2301.

KÜLTÜREL İLİŞKİLER

SORU 275: Benim, ahlakı iyi olmayan, mağrur ve bencil bir babam var. Kendisi ailesine zulüm etmektedir. Buluğa erdiğimden beri babamla mücadele etmekteyim. Başkalarının huzurunda ona cevap verecek olursam uygun olmayan bir davranış yapmış olurum, ama yalnız konuştuğumuzda da sözümü kabul etmeyerek, babana karşı saygısızlık yapma diyor. Kısacası ne yapacağımı bilmiyorum, siz bu tür sohbetleri yapmamı uygun görüyor musunuz?

CEVAP: Ebeveyne karşı saygı ve sohbet esnasında edebe riayet etmek gereklidir. Gerekli hallerde emr-i maruf, nehy-i munkar yapın. Etkilenmesinden ümidinizi kestiyseniz sorumluluk sizden kalkmış olur.

İmam Humeynî: *İstiftaa*, c.1, s.488, soru: 20.

A.Behçet,

A.Tebrizî,

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî. İstifta.

SORU 276: Ben Allah'a, peygambere ve ahirete inanmayan bir babanın çocuğuyum. Namaz bile kılmıyor. Hatta bazen Allah'ın ve Peygamberin yüce makamına hakaret etmekte, inkılâpla da çok fazla muhalefet etmektedir. Annem, kız ve erkek kardeşlerim dindar oldukları için, babamın aile içerisindeki ahlakı da oldukça sert ve kaba; her türlü babalık duygularından yoksun birisi. Ben mümkün olan yere kadar Allah ve Peygamber karşısında takındığı tavır hakkında sevgi, saygı ve yumuşak davranışla konuşarak nehyettim. Ama bu sevgi ve yumuşaklık bile onda herhangi bir değişime neden olmadı. Şimdi ailemizin durumu oldukça karışık. Babam günden güne daha da şiddetli bir şekilde ailede kavga çıkarıp küfürler yağdırmaktadır. Ben de babamla kavga ederek küstüm. Şimdi aziz İmamdan, her şeye karşı kâfir olan babama karşı benim görevimi belirlemesini ve beni aydınlatmasını istiyorum.

CEVAP: Sila-i rahimi (yakınlık bağınızı) kesmekten sakının, onu hidayet etmek için imkân dâhilinde uğraşın.

İ.Humeynî: *İstiftaa*, c.1, s.489, soru: 21.

M.277: İhtiyaten vacip olarak, anne-baba bir mekânda yalnız iken çocukların izinsiz olarak oraya girmeleri caiz değildir.

İ. Humeynî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikah, M.43.

A.Lenkeranî,

A.Mekarim Şirazî.

SORU 278: Anne-baba, ister bülüğ çağına ermiş olsun ister olmasınlar çocuklarının odasına izin almaksızın girebilirler mi?

CEVAP: A.Mekarim Şirazî: Onları terbiye etmek adına onları yoklamak gerekli ise sakıncası yoktur. İstifta.

A.Tebrizî: Odada çocuklar eşleriyle birlikte olmazlarsa anne-babanın onların odalarına girmesinin sakıncası yoktur. İstifta.

Lenkeranî: Genellikle elbiselerini çıkardıkları vakitler ise, izin almak gereklidir. Aksi durumda gerekli değildir. İstifta.

M.279: Evlat, eşıyle bir mekânda yalnız ise ihtiyaten vacip olarak anne-babanın izinsiz içeri girmesi caiz değildir.

İmam Humeynî,
A.Lenkeranî,
A.Mekarim Şirazî: *Urvetu'l-Vuska*, Nikah, M.43.

SORU 280: Anne-baba, çocuklarını sebepsiz yere ve sinirlendikleri için veya sıkıntıdan dolayı dövebilirler mi? Yoksa bu kul hakkına mı girer?

CEVAP: Caiz değildir. Ama terbiye etmek amacıyla örfe uygun şekilde kızartmamak, karartmamak ve morartmamak kaydıyla caizdir.

İ. Humeynî: *Kitab-u Ahkâm-i İzdivaç*, s. 180

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2819'dan yararlanılmıştır.

M.281: Çocuk büyük günahlardan birini işlerse, velisi veya öğretmeni velisinin izni ile terbiye olacak ve diye vacip olmayacak ölçüde ona vurabilir.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2819.

M.282: Birisi çocuğa, diyet vacip olacak şekilde vurursa, diye çocuğun kendi malı olur. Öldüğü takdirde varislere verilir.

A.Tebrizî: *Tevzihu'l-Mesail*, M.2820.

SORU 283: Çocuğun halası, dayısı, amcası, kız veya erkek kardeşi onu dövecek olursa hüküm nedir?

CEVAP: Çocuğun velisinin izni olmadan, aynı şartlarda ve terbiye amacı da güdülmezse, caiz değildir.

İ. Humeynî: Aynı kaynak ve İstifta.
A.Tebrizî: Aynı kaynak.

KAYNAKLAR

Ayetullahi'I Uzma İmam Humeynî'nin görüşlerinin elde edildiği kaynaklar:

Urvetu'l-Vuska, S.Muhammed Kazım Tabatabaî Yez- dî, 2 cilt.

Tahriru'l-Vesile, S.Ruhullah Musevî Humeynî, 2 cilt.

Tevzihu'l-Mesail, S.Ruhullah Musevî Humeynî, 1 cilt.

İstiftaat, S.Ruhullah Musevi Humeynî, 1 cilt.

Ahkam-i Banuvan, Muhammed Vehidî Horasanî, 1 cilt.

Ahkam-i Pezeşkan, Hadi Hüccet, 1 cilt.

Risale-i Novin, Abdulkерim Biazar Şirazî, 1 cilt.

Derleyenin kendi istiftatı: Seyyid Ruhullah Musevî Humeynî: 30 İstifta.

Ayetullah el-Uzma Behçet'in görüşlerinin elde edildiği kaynaklar:

Tevzihu'l-Mesail, Muhammed Taki Behçet, 1 cilt.

Derleyenin kendi istiftatı: Muhammed Taki Behçet, yaklaşık 50 istifta.

Ayetullahi'I Uzma Cevad Tebrizî'nin Görüşlerinin elde edildiği kaynaklar:

Tevzihu'l-Mesail, Cevad Tebrizî, 1 cilt.

Sıratu'n-Necat, Seyyid Ebul Kasım Hoî, 1 cilt.

Derleyenin kendi istiftatı: Mirza Cevad Tebrizî, yaklaşık 60 İstifta.

Ayetullah el-Uzma Naşir Mekarim Şirazî'nin görüşlerinin elde edildiği kaynaklar:

Tevzihu'l-Mesail, A.Naşir Mekarim Şirazî, 1 cilt.

Taalikat Ale'l Urvetu'l-Vuska, A.Nasir Mekarim Şirazî, 1 cilt.

Derleyenin kendi istiftatı: A.Nasir Mekarim Şirazî, yaklaşık 40 istifta.

Ayetullahi el-Uzma Muhammed Fazıl Lenkeranî'nin görüşlerinin elde edildiği kaynaklar:

Tevzihu'l-Mesail, M. Fazıl Lenkeranî, 1 cilt.

El-Hevaşî Ale'l Urvetu'l-Vuska, M.Fazıl Lenkeranî, 1 cilt.

Derleyenin kendi istiftatı: M. Fazıl Lenkeranî, yaklaşık 50 İstifta.